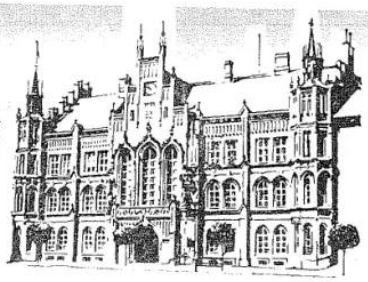
Novobydžovsko

ROČNÍK II.
15. 12. 1975

Číslo 4

ZPRAVODAJ

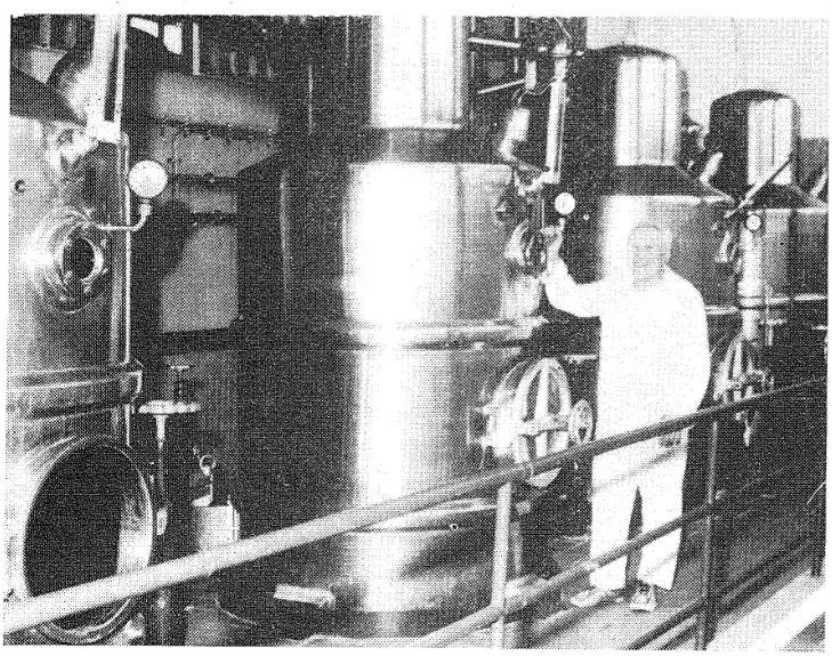
ZÁVAZEK MLÉKAŘŮ:
ZPRACUJEME TÉŽ JABLEČNOU ŠŤÁVU

Stranická organizace, vedení závodu PMV, ZV ROH a svazácká organizace projednaly spolu se všemi pracujícími závodu situaci v časovém plnění plánu. Všichni pracující v čele se sedmi kolektivy, soutěžícími o titul Brigáda socialistické práce, uzavřeli doplňkové socialistické závazky v celkové hodnotě přes čtyři milióny korun.

V obsáhlém kolektivním závazku se dozvídáme, že v zájmu pomoci při zpracování letošní nadúrody jablek se utvořil zvláštní kolektiv z řad pracovníků mléčného cukrovaru a mistrů sušárenské výroby. Rozhodl se zpracovat na koncentrát 720 tun jablečné šťávy pro středočeskou Frutu.

Dosavadní dobré výsledky nasvědčují, že kolektiv svůj závazek nejen splní, ale i vysoce překročí. K 31. 10. 1975 zpracoval na odpařovací stanici mléčného cukrovaru již 556 700 kg šťávy.

Václav Houžvička

Jaroslav Šindler svědomitě pečuje o odpařovací stanici mléčného cukrovaru, na které je též zahušťována jablečná šťáva.

PÉČE MěstNV O STARÉ OBČANY

Součástí práce národního výboru je péče o staré občany. Sociálně zdravotní komise se trvale stará, aby se našim starým a často i nemocným občanům věnovala co největší péče. V rámci ročního rozpočtu 115 000 Kčs se vyplácejí jednorázové příplatky občanům, jejichž důchody jsou menší než 620 Kčs (u manželské dvojice 900 Kčs). U starších občanů, kteří mají děti, se nejdříve přešetřuje výše alimentačních povinností. Kromě uvedených příplatků se vyplácejí starým občanům i opakované peněžité podpory, předávají se věcné dary, zabezpečuje se stravování apod. O staré a nemocné občany pečují dvě stálé pečovatelky. V současné době se starají o pět občanů. V tomto směru by bylo třeba rozšířit spolupráci se skupinami ČČK a občanskými výbory.

Sociálně zdravoní komise se stará, aby prostředí tzv. „Domu soustředěné pečovatelské služby" čp. 210 v Karlově ulici bylo stále lepší. V tomto domě velmi obětavě vykonává službu stálé pečovatelky s. Podrazilová. Vzhledem k tomu, že stále roste životní úroveň a souběžně s ní se prodlužuje lidský věk, přibývá i starých občanů. Domovy důchodců jsou přeplněné, čekací doba se pohybuje kolem dvou roků. Dům pečovatelské služby v tomto směru plní jakési „náhražky" za domov důchodců. Nejvíce nás mrzí případy, kdy děti mají dostatek životního prostoru i finančních prostředků a přesto se o rodiče nestarají. Je to projev sobectví, neúcty a nevděku vůči jejich rodičům, kteří je vychovali a často jim doslova i obětovali svůj vlastní život. Ani my bychom neměli být k těmto případům lhostejní.

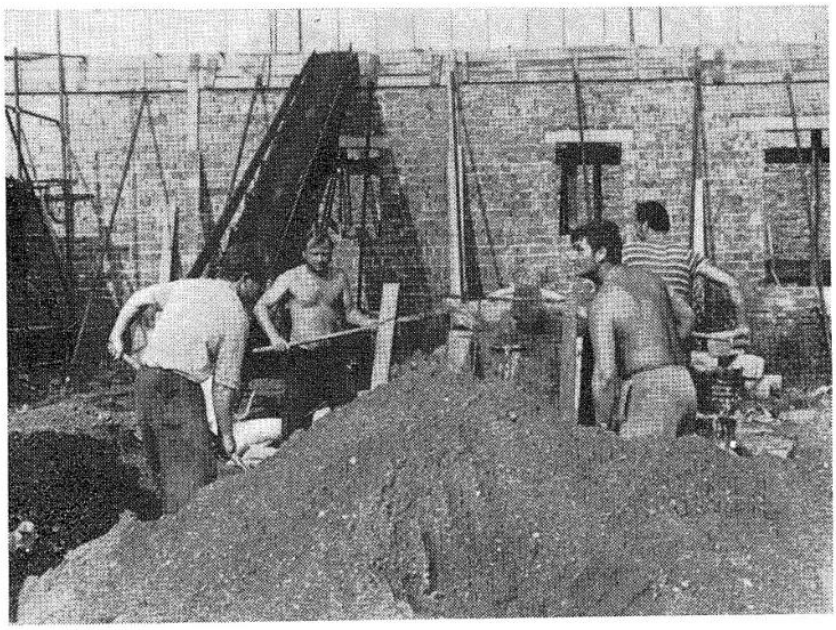
(Tl)

Pracovními úspěchy vstříc XV. sjezdu KSČ

Ústřední výbor KSČ, vláda ČSSR, ÚRO a ÚV SSM se obracejí na všechny občany, komunisty, příslušníky ostatních politických stran a organizací sdružených v Národní frontě, na pracující všech odvětví národního hospodářství a ostatních oblastí společenské činnosti, aby svou angažovanou a kvalitní prací na počest XV. sjezdu KSČ co nejvíce přispěli k uskutečnění vytýčených úkolů, k naplnění perspektiv dalšího socialistického rozvoje naší vlasti.

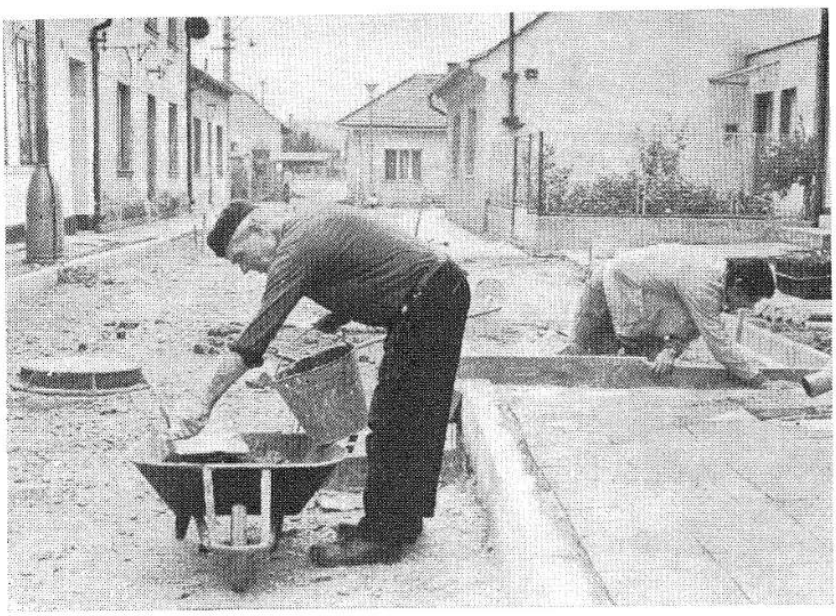
Na základě „Provolání ÚV KSČ, vlády ČSSR, Ústřední rady odborů a ÚV SSM" je připravován celoměstský socialistický závazek na počest XV. sjezdu KSČ na rok 1976. Reálnost závazku však spočívá v respektování celospolečenských úkolů, které vyplynou ze závěrů XV. sjezdu KSČ a ve společné odpovědnosti za realizaci programových cílů v masově politické práci, v socialistické výchově a v plnění věcných úkolů. Vytyčené úkoly pro zlepšování životního prostředí, zvyšování životní úrovně a uspokojování hmotných a duchovních potřeb každého jednotlivce můžeme splnit jen postupně na základě vytrvalé, obětavé a iniciativní práce všech občanů.

Novými pracovními úspěchy vstříc XV. sjezdu KSČ

Na podzim letošního roku opět stoupla brigádnická aktivita našich občanů na přístavbě sokolovny. Foto J. Prokop

Také letos byly vybudovány nové chodníky

Obětaví brigádníci V. Trutnovský a V. Kout dokončují chodník v Osecké ulici. Foto M. Bydžovský

Po celé volební období byla v Novém Bydžově věnována značná pozornost údržbě komunikací. Bylo opraveno množství poškozených chodníků a došlo i k výstavbě chodníků nových, nezapomnělo se ani na zelené pásy. To vše přispělo ke zlepšení celkového vzhledu našeho města.

Od roku 1972 bylo vynaloženo v rámci volebního programu na výstavbu nových chodníků 936 000,— Kčs. Celková hodnota nově vybudovaných chodníků však činí více než 2 800 000,— Kčs. V rozdílu těchto částek se skrývají tisíce brigádnických hodin, neboť všechny práce na budování chodníků byly vykonány zdarma občany našeho města.

Jen v letošním roce byly vybudovány nové chodníky v ulicích Revoluční, Jiráskově, Malátově, Turkově, Rudé armády, Nerudově a Jungmanově, v Pazderně a v sídlišti rodinných domků za tratí.

(Ma)

Od minulosti k přítomnosti novobydžovské koželužny

Založení továrny na zpracování kůží v Novém Bydžově se pojí k roku 1820. Jejím zárodkem byla nevelká koželužská dílna, jakých bylo v českých venkovských městech poměrně mnoho. Zakladatelem dílny byl vyučený koželuh Heřman Bergmann. V závislosti na poptávce po koželužských výrobcích a na růstu počtu námezdních dělníků byla dílna rok od roku vylepšována, zdokonalována a rozšiřována. Když se majiteli podařilo nahromadit dostatečné množství peněz, rozhodl se pro přístavbu velkých rozměrů. První velká přístavba byla realizována v roce 1850, druhá o dvacet let později. Těmito přístavbami se koželužská dílna proměnila ve skutečnou továrnu. Kromě výroby usní bylo započato se šitím konfekčních zakázek pro vojenskou výstroj.

Příznivá kapitalistická konjunktura brzy vynesla Heřmanu Bergmannovi pohádkové zisky. Koupil mlýn Osek pod Vysočany a v Novém Bydžově, dále cihelnu a cukrovar v Novém Městě u Chlumce nad Cidlinou.

Výrobky bydžovské koželužny se těšily oblibě nejen doma, ale i daleko v cizině. Dostavily se i první úspěchy na výstavách v Londýně a ve Vídni.

V roce 1866 v době prusko-rakouské války, která se přehnala i naším krajem, byl na humburských lukách nalezen zraněný pruský důstojník Friedlaender. Bergmannova rodina mu poskytla ošetření. Jedna z Bergmannových dcer se později stala jeho manželkou. „Štědrý" tchán mu předal cukrovar. Ten pod jeho vedením po několika letech zkrachoval.

Roku 1878 za rusko-turecké války zaznamenala továrna mimořádný rozmach, neboť válečná výstroj pro ruskou armádu přinesla obrovské zisky.

Koncem 19. století pro vysoké stáří předal Heřman Bergmann továrnu svému synovi Jonáši Bergmannovi. Ten ji 1. ledna 1900 prodal. Novou majitelkou se stala akciová společnost, utvořená Pražskou úvěrní bankou. Roku 1904 bylo v továrně zrušeno šití konference. První léta 20. století byla ve znamení neklidu a stagnace výroby. Špatné sociální a pracovní podmínky pro dělníky a neústupnost nového ředitele donutily zaměstnance v roce 1906 ke stávce. Ta trvala plných devět týdnů. Ředitel továrny Macháček získával stávkokaze z Kutné Hory, odkud je převážel za asistence rakouských četníků. Ti však nemohli ochromenou výrobu vyvést ze slepé uličky. Kvalita vyráběného zboží poklesla, majitelům se ztenčily zisky. A co se v té době vyrábělo? Byly to černé hlazenice na koňské postroje, řemenové krupony, hnědé a černé teletiny, různobarevné hověziny a černé koniny na střechy kočárů,

První světová válka, která přinesla mnoha miliónům lidí nesmírné utrpení, přinesla majitelům továrny velké zisky. Válka si vyžadovala zvýšení výroby všech druhů usní. V posledním válečném roce zde byla dokonce zavedena výroba obuvi pro civilní obyvatelstvo. Pro nedostatečné strojní vybavení byla tato výroba po třech letech zrušena.

Roku 1920 bylo přikročeno k rozsáhlé rekonstrukci strojovny, kde byl instalován nový parní stroj, namontovány agregáty na výrobu elektřiny a postaven třiapedesát metrů vysoký komín. V tvrdém konkurenčním boji vítězily výrobky bydžovské koželužny svou vynikající kvalitou. Pro tehdejší naši armádu zde byly vyráběny výstrojové usně zvané pásovice.

V letech 1929—1933 byl kapitalistický svět zachvácen hlubokou hospodářskou krizí. Ta se nevyhnula ani bydžovské koželužně. Ochromila výrobu a mnoha dělníkům přinesla nezaměstnanost, bídu a nemoci. Oživení výroby nastalo až po několika letech. Největší výroby bylo dosaženo až v roce 1939 na prahu neblahého Protektorátu Čechy a Morava. Za války se zpracovávalo v koželužně průměrně 20 000 kg hovězin měsíčně. Výroba byla doplňována zpracováním střívek. Ze strany německých úřadů bylo na vedení závodu naléháno, aby uvolnilo mnoho dělníků do Říše. Někteří byli umístěni v bývalých Sudetech, jiní dojížděli pracovat do závodů zbrojního průmyslu v Nové Pace.

Po osvobození naší vlasti Sovětskou armádou v roce 1945 se opět dostavil rozmach koželužské výroby. Závod získával stále větší okruh odběratelů. Po Únoru byla továrna znárodněna a přičleněna pod národní správu firmy Baťa. Ještě v témže roce došlo k reorganizaci. Závod přešel pod národní podnik se sídlem v Jaroměři. Pod novým názvem Závody Antonína Zápotockého je nadále součástí jaroměřského podniku.

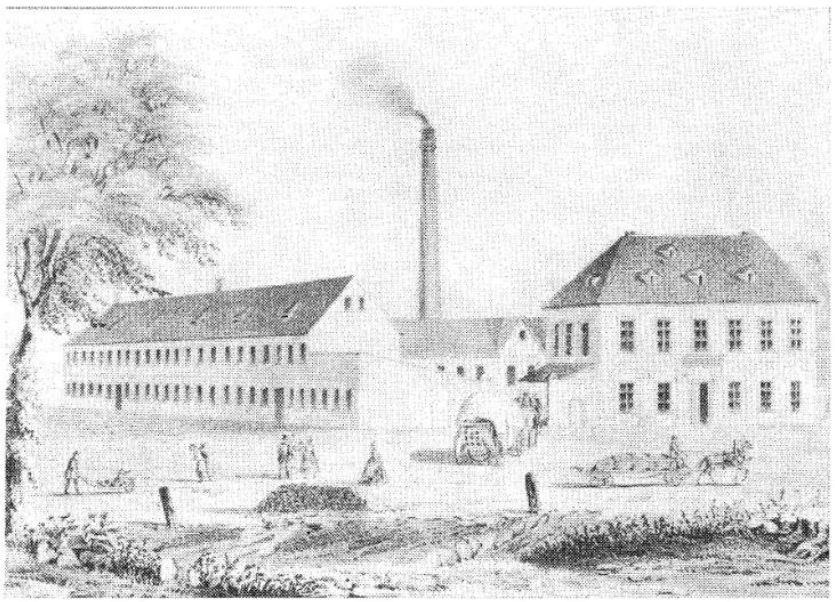
Plánovanou výrobou se závod zapojil do budování nového společenského řádu - socialismu. Výroba se začala zvyšovat a specializovat. Postupnou rekonstrukcí starých budov se zlepšilo zejména prostředí upravárenských dílen. Nová progresivní technologie umožnila mnohonásobné zvýšení výroby. Instalace kotle na tekutá paliva přispěla ke zlepšení čistoty našeho ovzduší i celého města.

V současné době se intenzívně pracuje na podkladech pro další rozšíření závodu. Celková výroba se má zvýšit o 100%. Do závodu se nastěhuje nejmodernější technika včetně automatizace. Náklady na realizaci těchto záměrů si vyžádají sedmdesát miliónů korun. Souběžně s rekonstrukcí závodu bude budována i čistící stanice odpadních vod. Do areálu čističky má být napojen i hlavní svod městské kanalizace.

Rozvoj závodu a aktivita jeho zaměstnanců důstojně plní revoluční odkaz předchůdců, revolucionářů z roku 1906 i z období Února, kdy dělníci koželužny patřili k nejuvědomělejším a nejaktivnějším na půdě města.

Existence koželužny jako moderního bydžovského závodu nabízí obyvatelům města výhodné zaměstnání. Navíc je platnou součástí našeho spotřebního průmyslu. Téměř stošedesátiletá tradice koželužské výroby v Novém Bydžově se bude ku prospěchu města, jeho obyvatel i celého státu dále rozvíjet.

Jaroslav Müller

Novobydžovská koželužna na sklonku minulého století

Fotokopie J. Prokop

TRADICE KVALITNÍHO TISKU POKRAČUJE

Prozaický pohled na průčelí domu č. 8 v ulici Čs. armády, za jehož dveřmi se nečekaně ukrývá naše tiskárna.

V letošním roce přede Dnem tisku jsem byl v novobydžovské tiskárně přítomen návštěvě pionýrek zdejší ZDŠ v Karlově ulici, vedené s. učitelkou Růženou Novotnou. Přišly blahopřát našim tiskařům k jejich svátku.

Tato velmi milá pozornost pro všechny zaměstnance závodu mě přiměla k rozhodnutí seznámit vás s historií i současností naší tiskárny. Mnozí z vás mají o tomto závodu neúplné a často zkreslené představy, které pramení z toho, že se obracíte na tiskárnu v případě potřeby svatebních, promočních a úmrtních oznámení nebo různých druhů tiskopisů a plakátů. Druhá, náročnější část práce tiskárny, je vám známa již méně.

S bývalým závodem „Grafické závody V. & A. Janata, jsem přišel do styku již v roce 1928, kdy jako vysokoškolák jsem byl výborem „Novobydžovského studentstva" pověřen redakcí merendních Pomněnek. Od té doby mě pojí k tomuto závodu upřímné přátelství.

Závod po celou dobu své existence přispíval k rozmnožování kulturních hodnot našeho státu kvalitním tiskařským uměním, které bylo výslednicí zručnosti, řemeslného „fortelu" a obětavosti zaměstnanců i odborného vedení.

Zakladateli tiskárny byli bratři Vavřinec a Alois Janatovi. O dvanáct let starší Vavřinec se narodil v roce 1843. Oba se vyučili stejnému řemeslu - litografii. A jak to tenkrát chodívalo, vydali se pěšky do světa na zkušenou. Pobyli v Praze, ve Vídni, v Dráždanech a ve Štýrském Hradci. Všude se svědomitě a pilně věnovali kamenotisku, který byl jednou z nejvyhledávanějších metod umělecké a knižní grafiky. Mladší Alois setrval delší dobu u vídeňské firmy Stockinger. Starší odjíždí do Švédska, kde pro své kvality byl záhy jmenován ředitelem litografického ústavu. Dlouho však v této funkci nezůstal. Onemocní a vrací se domů. Po uzdravení odjíždí za bratrem do Vídně. Spolu pak se rozhodují pro Budapešť. Zakrátko pro tamější neutěšené šovinistické poměry se vracejí zpět do Nového Bydžova. Tak končí jejich dlouhá „anabaze", která kromě životních a profesionálních zkušeností pro ně nic neznamenala.

7. října 1879 po dlouhých a trapných jednáních získávají koncesi k provozování litografického řemesla v našem městě. Jejich provoz sestává z jednoho důkladného stolu, několika kamenů na rytí a kreslení a z jednoho ručního lisu. Po několikerém přestěhování a po získání i knihtiskařské koncese získávají natrvalo dům čp. 150 v bývalé Nádražní ulici. Přikupují čtyři „kasičky" písma, starý ruční knihtiskařský lis vyrobený již v roce 1846. Majitelé dílny již na práci nestačí sami. Přijímají proto další pracovníky. Poptávka po kvalitním tisku roste. Příznivá konjunktura a růst zaměstnanců umožňují získat větší množství finančních prostředků. Závod se rozrůstá. V roce 1896 zakupují bratři Janatové tiskařský rychlolis a později technickou novinku - elektromotor.

Když Vavřinec Janata vážně onemocní, předává závod do péče svému mladšímu bratru Aloisovi. Pod jeho vedením se dostavují další úspěchy. Obchodní rajón se rozrůstá, zakázky se dále množí. Úměrně s tím se upevňuje i finanční postavení majitele. Ten však předčasně umírá. Jeho syn Alois Janata, tehdy devátenáctiletý, se rozhoduje pokračovat v rozvoji závodu. Jeho vědomosti, získané studiem na Vysoké škole grafické ve Vídni, se názorově střetávají s pojetím o padesát let staršího a chorého strýce Vavřince.

Přichází běs první světové války a mladý Alois nedobrovolně nastupuje vojenskou službu. Vrací se v roce 1919 a po smrti svého strýce Vavřince se ujímá vedení závodu.

Alois Janata ml. patřil svým založením mezi lidi se širokými kulturní-

P. Hylmar při „lámání" sazby.

Soudruh Milan Běhal odpovědně řídi tiskárnu od r. 1966.

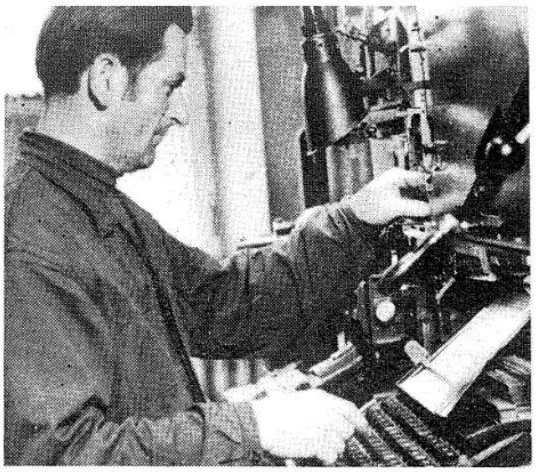
mi zájmy. Byl znamenitým klavíristou a dirigentem, výborným hercem a dramaturgem Divadelní jednoty Jirásek i autorem několika bydžovských písniček. Pro vedení závodu by však tyto vědomosti nestačily. Soukromé podnikání kapitalistické společnosti s neúprosným soukolím tvrdé a často bezohledné konkurence vyžadovalo odbornost, rozhled, podnikavost a schopnost tvorbou nadhodnoty zabezpečování zisku. To vše složitá osobnost mladého majitele, opírajícího se o kvalitní práci bydžovských tiskařů, zabezpečovala. Tiskárna se slibně rozrůstá. Počet zaměstnanců stoupá a úměrně s tím se upevňuje i finanční postavení nového majitele. Kromě dřívějších merkantilií se tisknou knihy, noviny, bibliofilské tisky a další. Provádí se přístavba, staré stroje se vyměňují za nové, doplňují se typy písma atd.

O prosperitě, o kvalitní práci závodu výmluvně hovoří svědectví jednoho z našich nakladatelství, které v té době hrálo vynikající roli v našem kulturním životě: „Tiskárna, která měla přes sto zaměstnanců, byla zařízena na zhotovení veškerých tiskopisů, časopisů, novin, knih, vědeckých děl a bibliografií. Specialitou této tiskárny byly hudebniny, zhotovené ve vlastní nototiskárně. V roce 1927 a později tisklo se „U Janatů": jeden časopis dvakrát týdně, tři týdeníky, tři čtrnáctideníky, pět měsíčníků, několik vědeckých revuí, dále knihy pro čelná knižní, vědecká a hudební pražská nakladatelství v úpravě vynikajících grafiků. Vědecké ústavy a vysoké školy byly jeho zákazníky, takže tato tiskárna byla známá po celé republice."

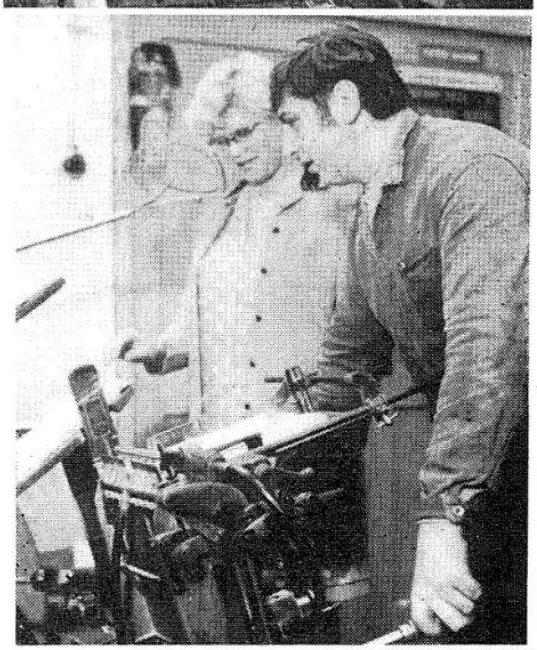
Bydžovská tiskárna získala ke spolupráci nakladatelství Aventinum, založené r. 1919 dr. Otakarem Štorchem - Marienem. Ve svém prvním svazku „Sladko je žít", vydaném jako Paměti nakladatele Aventina I (Československý spisovatel v Praze v roce 1966, 1969 a 1972), dr. O. Štorch - Marien vzpomíná také na spolupráci svého nakladatelství s novobydžovskou tiskárnou. Každá zmínka v této knize vzpomínek o této tiskárně jsou jenom slova chvály, majitel tiskárny je charakterizován jako vynikající odborník, který byl pyšný na to, že tiskne knihy a časopisy, které mají dobrou úroveň. Z této práce měl stejnou radost jako jejich vydavatelé. Ředitel Aventina říká: „Musím v souvislosti s Rozpravami Aventina (literární časopis s kritikou knih, výstav, divadel, filmů, polemik, který hrál svého času velkou úlohu v našem kulturní životě) se zmínit o Janatově tiskárně, v níž časopis přicházel na světlo světa. Cožpak z počátku, když se jednalo o měsíčník, to nebyl žádný zázrak vytisknout číslo včas, ale později, kdy šlo o týdeník s bohatě členěnou sazbou, to nebyla již maličkost, násobená navíc vzdáleností Nového Bydžova. A přitom časopis, vycházející v Praze ve čtvrtek, stihl ještě referátem případnou nedělní premiéru. Dnes se mně to zdá skoro jako zázrak — ta bezvadně fungující spolupráce, stupňovaná nadto dovážkami a expresními poštovními zásilkami." Nutno dodat, že tato práce znamenala zvýšené úsilí pracovníků tiskárny, pro něž se Rozpravy Aventina staly prestižní vizitkou.

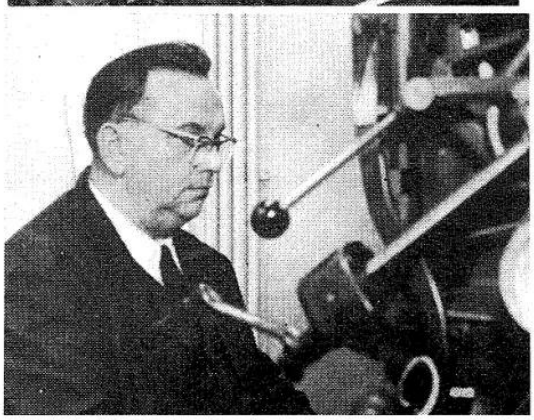
Období třicátých let bylo ve znamení hospodářské krize. Zostřily se třídní rozpory a zesílil konkurenční boj. Vlivem kořistnických, tvrdých a bezohledných zákonů kapitalistického podnikání se zhroutila spolupráce naší tiskárny s Aventinem. To mělo pochopitelně neblahý vliv na všechny zaměstnance závodu. Trvalé přerušení obchodních a kulturních kontaktů padá též na vrub majitele Aventina, který se s naší tiskárnou rozloučil smutným gestem: v listopadu roku 1934 nechal zdarma vytisknout v novobydžovské tiskárně dr. Štorchovi - Marienovi šestnáctistránkovou brožuru s titulem „Žaluji", ve které dr. O. Štorch - Marien podrobně vyložil vznik a slavné dny Aventina, které bylo jeho pýchou a chloubou. Také toto nakladatelství stihl později smutný osud. Zcela zaniklo.

Zbývající léta první republiky znamenala pro naši tiskárnu období stagnace. K předpokládanému rozšíření a modernizaci závodu nedošlo. Přesto i nadále byla tiskárna dostaveníčkem mnoha významných osobností. Podávali si zde ruce lidé z vědeckého světa, jako např. univ. prof. dr. J. Schránil, archeolog evropského významu a velký přítel novobydžovského stu-

V. Drábek při strojové sazbě cizojazyčné literatury.

M. Pavelka provádí poslední úpravy tiskové formy.

B. Lamrová a A. Pavelka obsluhují Grafopress, na kterém se tisknou různá oznámení.

Pracovní náplní F. Bílka je strojová sazba.

„Obyvatelé" ruční sazárny. Zleva: M. Macner, Z. Paleček, M. Matys, P. Hylmar, J. Macner a V. Hanuš.

dentstva, dále univ. prof. dr. Fr. Ulrich, petrograf a mineralog, prof. dr. L. Viniklář, fytopaleontolog, kterého za Protektorátu umučili nacisté, univ. prof. dr. Jindřich Matiegka, antropolog světového jména, univ. prof. J. Velenovský, vynikající botanik a mykolog a mnozí jiní. Též umělecký svět zde našel pochopení. Za mnohé jmenujme alespoň akademického malíře Stanislava Hudečka, divadelní umělce B. Vrbského, M. Podvalovou a B. Blachuta. V roce 1928 navštívil novobydžovskou tiskárnu také Julis Fučík, tehdy pětadvacetiletý komunistický novinář a redaktor pokrokového literárního listu Kmen. Tato návštěva patřila k nejvzácnějším.

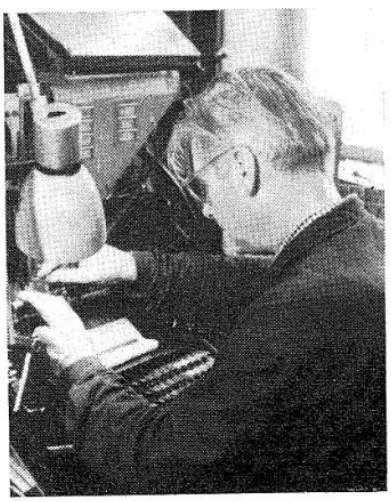
V našem městě dosud žije několik důchodců, tiskařů, kteří se na tuto dobu dobře pamatují. Na vzácné návštěvy rádi vzpomínají. Většina z nich byla vynikajícími odborníky, černé tiskařské řemeslo bylo pro ně opravdovým potěšením. Jejich rukama prošly tuny kvalitně potištěného papíru ve formě běžných merkantilií, populárních i vědeckých knih, časopisů a dalších. Jejich práce se dostala do rukou mnoha miliónů čtenářů nejen v naší vlasti, ale i daleko za jejími hranicemi.

K. Trojna (vlevo) spolu s V. Hanušem připravují tiskovou formu.

Období Protektorátu nebylo pro tiskárnu, stejně jako pro ostatní závody, nijak radostné. Kulturní, politický a národnostní útisk poznamenal i práci tiskárny. Radostnější období nastalo až po roce 1945.

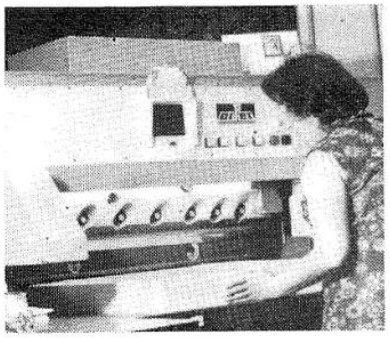
Tiskárna po znárodnění v roce 1948 prošla několikerým vedením, až byla konečně zařazena pod podnikové ředitelství Východočeských tiskáren, n. p., Pardubice. Také se uvažovalo o jejím zrušení. Ku prospěchu města a našeho polygrafického průmyslu k tomu nedošlo. Odborná úroveň znárodněné tiskárny nijak neklesla. Zásluhu na tom měl obětavý a zkušený kádr všech pracovníků v čele s vedoucím závodu Stanislavem Novotným, vynikajícím typografem a organizátorem. V roce 1966 přichází do čela závodu energický, pracovitý, skromný a prozíravý vedoucí soudruh Milan Běhal, pod jehož obchodním i odborným vedením se tiskárna stabilizuje a plní všechny náročné úkoly pro uspokojení potřeb našich obyvatel, stranických i státních orgánů, závodů, podniků, zájmových organizací i vědeckých a kulturních institucí. Při plnění všech náročných požadavků se vedoucí závodu opírá o kvalitní odbornou a vpravdě obětavou práci svých zaměstnanců, ať jde o ruční nebo strojní sazeče, tiskaře, nakladačky, pracovnice knihárny a další. K jeho stručné charakteristice nutno připojit, že je bezplatným dárcem krve. Tuto životadárnou tekutinu daroval již jedenapadesátkrát. Tato jeho obětavá a nezištná služba pro společnost byla oceněna bronzovou medailí prof. dr. Janského, což je pro s. Milana Běhala nejvyšší vyznamenání. Svou kvalitní a pohotovou prací přispívá k plnění náročného programu komplexní výstavby vyspělé socialistické společnosti. Z novobydžovské tiskárny vycházejí tiskem vědecké publikace pro Lékařskou fakultu Karlovy univerzity v Hradci Králové, které svou lingvistickou náročností kladou velké požadavky na typografa, dále se zde tisknou vědecké knihy pro Pedagogickou fakultu v Českých Budějovicích, pro Vysokou školu zemědělskou v Praze - Suchdole, pro Vysokou školu chemickou v Pardubicích, Akademii múzických umění v Praze, pro ČSAV v Praze. Mnoho zakázek se připravuje pro naše ministerstva, pro Strojimport a Koospol, pro mnoho našich významných galerií a muzeí, pro Památník na vrchu Žižkově, pro Hudební divadlo v Karlíně a Nuslích. Z národních podniků se velmi často na naši tiskárnu obracejí např. ZVÚ Hradec Králové, Agrostroj Jičín, ČSAD Praha, Metrostav Praha, Transporta Chrudim, Fezko Strakonice, OEZ Letohrad, ZEZ Žamberk, Státní výzkumný ústav sklářský v Hradci Králové, nakladatelství Svépomoc Praha zde tiskne časopis Co-operator v angličtině, francouzštině a španělštině, dále se na tiskárnu

Strojový sazeč F. Pavelka na svém oblíbeném pracovišti.

obrací Svaz československo-sovětského přátelství v Praze a mnoho dalších organizací a institucí.

Je nabíledni, že vyjde-li z novobydžovské tiskárny pěkná kniha, má z ní radost nejen autor, ale i tiskař, který jí dá závěrečný tvar. Profesionální čest našim tiskařům nedovolí „vypustit" z tiskárny nekvalitní práci. Právem se jim dostalo mnoha ocenění ve formě četných diplomů od představitelů našeho stranického a státního vedení. V roce 1971 obdržela bydžovská tiskárna titul: Provoz 50. výročí vzniku KSČ a v roce 1972 Provoz VIII. všeodborového sjezdu za dobré hospodářské výsledky. Na diplomech čteme podpisy gen. tajemníka ÚV KSČ a pre-

E. Schlumpergerová obsluhuje řezací stroj „Seypa".

zidenta republiky dr. Gustáva Husáka, prezidenta Antonína Zápotockého, předsedy České národní rady Evžena Erbana, předsedy federální vlády dr. Lubomíra Štrougala, předsedy ÚRO Karla Hoffmanna a dalších.

Stejně jako v minulosti se zde scházejí umělci, vědci, novináři, ředitelé muzeí a galerií. Z častých hostů tiskárny bývá známý grafik a malíř prof. Karel Růžek. Lékařskou fakultu zastupuje univ. prof. MUDr. Chrobák. Z redakce časopisu Svět socialismu přichází Mirko Šindelář, znalec Zakavkazských republik Sovětského svazu. Vítaným hostem je vždy Vladimír Řeřucha, ředitel Východočeské galerie v Pardubicích a mnozí další, kteří přicházejí se svými zakázkami i k odborným konzultacím za vedoucím závodu.

Snahou vedení i všech zaměstnanců je závod rozšířit a modernizovat. Některé nové stroje byly v letošním roce v závodě instalovány, stále však je to pouze nouzové řešení. Bude nutné uvažovat o rozšíření počtu zaměstnanců a získání dalších učňů. Požadavky na polygrafický průmysl rostou rychleji než příslušné provozovny a jejich zařízení. Tuto situaci je nutné řešit na úrovni jednotlivých podniků i celostátně. Věříme, že také bydžovská tiskárna bude v budoucnu rozšířena a zmodernizována.

Pokusil jsem se ve stručnosti popsat bohatou historii naší tiskárny a seznámit vás s vnitřním životem tohoto zajímavého a pro mnohé z vás, občany, téměř neznámého závodu.

My, kteří jsme měli možnost nahlédnout do prostředí tiskárny a poodhalit roušku tajuplnosti zrodu knih,

Úklid odřezků papíru a další pomocné práce provádí K. Drahoš.

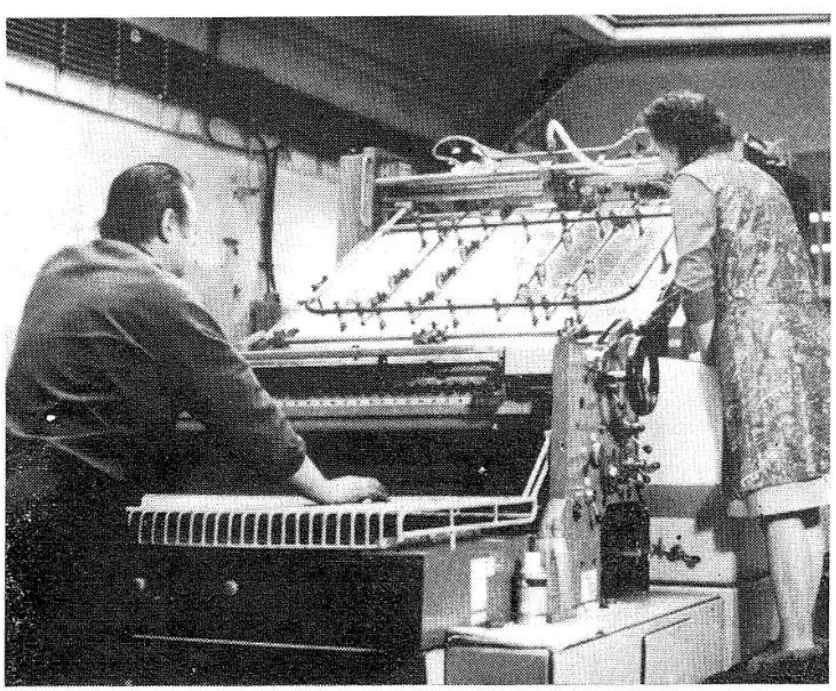

Závěrečná úprava tiskovin je v péči svědomitých rukou pracovnic knihárny. Zleva: H. Doušová, B. Lamrová, E. Schlumpergerová a M. Dvořáková.

časopisů a dalších tiskovin, jsme byli okouzleni na celý život. Zručné ruce tiskařů, jejich bystrý zrak, smysl pro krásu řeči, tvar a harmonii vytvářejí spolu s bizarní tiskařskou „kuchyní" zvláštní tvůrčí atmosféru, která nadchne k obdivu, úctě a vážnosti černého tiskařského řemesla.

Přeji, s vaším dovolením i jménem vás - čtenářů Novobydžovského zpravodaje, aby se všichni pracovníci tiskárny ve zdraví a při plné a dokonalé duševní svěžesti dočkali oslav stoletého trvání závodu v roce 1979.

Dr. Oldřich Maštálka

M. Havlíčková a K. Trojna sledují práci nového tiskového stroje z NDR „Victoria 1040".

ZDRAVOTNÍCI SOUTĚŽÍ

Jubilejní rok 1975 byl podnětem k rozvoji bohaté socialistické soutěže. Když se dnes zamýšlíme nad vykonanou prací, můžeme být s jejími výsledky spokojeni. Sedm kolektivů získalo titul Brigády socialistické práce I. stupně — bronzový odznak O vyšší stupeň — stříbrný odznak se rozhodlo bojovat pět kolektivů. Brigády socialistické práce mají velikou podporu závodních složek i vedení ústavu. Jsou příčinou nejen lepších pracovních výsledků, ale především zlepšují vzájemné vztahy mezi pracovníky.

Mnoho závazků nelze vyjádřit finačně. Jsou zaměřeny na aktivní zapojení zdravotníků do politického dění a na jejich účast ve veřejných akcích. Jejich největším politickovýchovným argumentem jsou však jejich dobré pracovní výsledkv, neboť propagují socialistické zdravotnictví, jehož přednosti a humánní poslání — nezištně sloužit člověku, pomáhat mu dosáhnout a udržovat zdraví na nejvyšší úrovni — ocení každý.

Mimořádná pozornost byla věnována získávání čestnvch dárců krve. Přihlásilo se 189 nových dárců. Jejich krev představuje nejen nenahraditelné léky a záchranu mnoha lidskvch životů, ale i výchovu k nejvyššímu projevu lidskosti a solidaritě.

Přetechnizovaný svět a zvýšený motorismus je příčinou i zvýšené úrazovosti jak dětí, tak dospělých. Vývoj nelze zastavit, je však nutné připravit se na ztížené podmínky. Proto se zdravotníci zaměřili na po-

S velkým elánem vybudovali naši zdravotníci chodník k nemocnici.
Foto O. Skořepa

moc při výchově mladých zdravotníků na ZDŠ a na pomoc ČSČK, který zorganizoval školení v poskytování první pomoci pro širokou veřejnost. Škoda jen, že novobydžovští občané málo využili této možnosti zvýšit si své znalosti. Poskytnout první pomoc doma, na ulici, při nehodě na pracovišti nebo při autonehodě, to by měl umět každý. Často se mluví o dobrém pracovním prostředí, pěkném vzhledu města a o ochraně životního prostředí vůbec. Zdravotnictví se však stále potýká s nedostatkem uklízeček. V zájmu rychlého nebo nepřerušeného chodu zdravotnických zařízení odpracovali zaměstnanci mnoho hodin při úklidu po malířích a natěračích na odděleních v Novém Bydžově a v areálu nemocnice v Chlumci n. C.

Občané, kteří dlouhá léta docházeli na polikliniku a do nemocnice po blátivých cestách, jistě ocení vybudování chodníků a zeleného pásu před budovou dětského střediska, podél nemocnice, spojovacího chodníku mezi poliklinikou a vrátnicí a úpravu některých komunikací v prostoru nemocnice. Tento hodnotný socialistický celoústavní závazek představuje nejen velkou materiální hodnotu, ale přispěl také ke zlepšení okolí nemocnice i města.

Slavný jubilejní rok končí a s ním končí i zdravotnická pětiletka. Je potěšitelné, že je při svém bilancování nesporně pozitivní, a věříme, že se zdravotníci se svými úkoly vyrovnají i v nastávajícím novém roce a další pětiletce.

Alena Výprachtická

STRÁŽCE SPRÁVNÉ VÝŽIVY V KAŽDÉ RODINĚ JE PŘEDEVŠÍM ŽENA

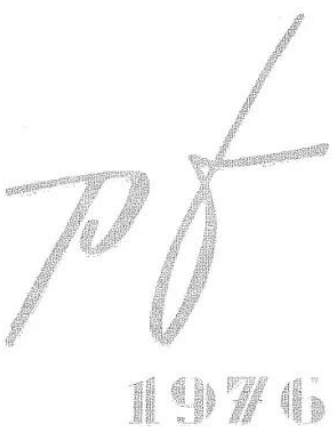
Letošní akce Výživa a zdraví probíhá ve znamení Roku ženy. Boj za spravedlivější a lepší svět je nejen bojem proti hrozbě války, ale i bojem proti hrozbě hladu. V našich podmínkách, kdy mnohdy zápolíme s problémy obezity, se těžko vžíváme do situace hladovějících národů. Zjištění, že 460 miliónů lidí umírá každoročně hladem, je otřesné. Naše republika se účastní na vypracování programů Organizace spojených národů, které by měly přispět k řešení zásadních problémů životní úrovně obyvatelstva.

Letošní světový Rok ženy i nás vedl k zamyšlení, jak důležitá je úloha ženy v otázkách výživy. Každá žena potřebuje především vědomosti o racionální výživě. Měla by správně sestavovat jídelní lístek své rodiny, hospodárně nakupovat a neustrnout na vědomostech získaných zpravidla ještě z kuchyně své matky. Doporučujeme ženám přizpůsobit jídelníček i technologické postupy současným požadavkům na správnou výživu. Častým zvykem našich žen je „podstrojovat" svým manželům i dětem. Měly by však říci i „DOST" své tloustnoucí rodině. Dochází k nadužívání cukrů, tuků, soli i k dalším chybám ve složení jídelníčku, přidává se pohodlnost, nedostatek pohybu — a výsledek může být nejen nepěkná otylost, ale i řada vážných chorob — předčasná ateroskleróza, cukrovka a další.

Žena tedy v rodině vystupuje jako strážce vhodné moderní výživy a tím i zdraví svých blízkých.

Doporučujeme proto všem ženám, aby zvláště v této době sledovaly informace rozhlasu, televize i tisku a zajímaly se o racionální zdravou výživu.

Alena Výprachtická

Mnoho zdraví, spokojenosti, pracovních i osobních úspěchů v roce 1976 všem občanům N. Bydžova přeje redakční rada Novobydžovského zpravodaje.

Z DENÍKU NAŠICH ZDRAVOTNÍKŮ

Naši občané si zvykli uplatňovat oprávněné nároky na odborné lékařské vyšetření, které jim ve smyslu Ústavy poskytuje bezplatně náš socialistický stát. Většina z nich si této vymoženosti váží a vyhledává lékařskou pomoc, jen když ji skutečně potřebuje. Naši zdravotníci jsou ale svědky i případů opačných. Některé rozčílí, jiné rozesmějí. Ve svém souhrnu však nutí k zamyšlení.

Ty tam jsou doby, kdy musely stačit čaj z bylinek, čaj s citrónem (někdy též s rumem), rada sousedky, pofoukání nebo prosté „odevzdání se do vůle Boží".

Pohotovostní lékařská služba se dnes stala vžitou samozřejmostí nejen pro lidi ve městě, ale též na vesnicích. Uveďme si alespoň jeden případ jejího zneužití: Matka navštívila dětské středisko s dítětem, které mělo dva dny běžný kašel z nachlazení horních cest dýchacích. Vzhledem k tomu, že byla čekárna plná, rozhodla se matka, že nebude čekat, až na ni přijde řada. Odešla a večer si k dítěti zavolala „pohotovost".

Někteří naši občané jsou při telefonickém objednávání lékaře značně rozrušení nebo roztržití. Jednou se např. podrážděný hlas v telefonu dožadoval okamžité návštěvy lékaře: „Přijďte ihned, naše dítě se dusí." O které dítě se jednalo, se zdravotní sestra už nedozvěděla, neboť žadatel zavěsil předčasně sluchátko.

Před nedávnem se na „pohotovost" dostavila stará babička a chvatně sdělila lékaři tuto informaci: „Vnuk mě střelil z brokovnice do nohy, honem mi vyndejte ty broky, než se mi dostanou k srdci". Rozrušená babička přehlédla, že její silná punčocha na noze je zcela nepoškozená, takže jí broky do těla nemohly vniknout.

Jiná babička přišla do lékárny a na magistře žádala infarkt. Ohleduplná magistra se zeptala, zda si to babička nepopletla. Ta však trvala na infarktu. Nakonec se přece jenom zásluhou magistry domluvily. Spokojená babička si z lékárny neodnášela infarkt, ale přípravek pro krmení vepřů Infadin.

SETKÁNÍ S ALBERTEM CORVALÁNEM

Dohlížecí výbor Jednoty při prodejně 043 v Novém Bydžově uspořádal pro nás členy dva zájezdy s tématikou „Po stopách národního osvobození".

V červnu jsme se vydali po partyzánských cestách Východočeského kraje. Navštívili jsme památný les poblíž Leškovic, kde jsme se poklonili památce padlých partyzánů. V leškovickém muzeu jsme zhlédli dobové dokumenty a vyslechli poutavý a zasvěcený výklad správce muzea o hrdinné činnosti partyzánů skupiny Mistra Jana Husa. Za krásného slunečného počasí pokračovala cesta na Českomoravskou vysočinu. Významnou zastávku tvořily Ležáky kde jsme si připomněli tragickou událost — vyhlazení této obce německými fašisty.

Další zájezd, poněkud delší, jsme uskutečnili v září. První zastávka byla v Choustníkově Hradišti u památníku padlých hrdinů. Odtud pokračovala cesta do Mladé Boleslavi. Soudruh Buben, vedoucí zájezdu, nám vyprávěl o tragickém osudu tohoto města na konci války. V roce 1945 zažilo jako jedno z posledních českých měst bombardování. Třicet let mírového budování proměnilo Mladou Boleslav v moderní průmyslové město. Dalším naším cílem byl Terezín. Po prohlídce otřesných dokumentů vězeňského muzea jsme se nečekaně setkali s Albertem Corvalánem. Cenné fotografie tohoto neohroženého bojovníka za práva chilského lidu, pohotově zachycené objektivy našich fotoaparátů, nám budou natrvalo připomínat toto šťastné setkání.

Při další části našeho třídenního zájezdu jsme poznávali přírodní, kulturní a umělecké památky severozápadních a západních Čech. Důležitou zastávku též tvořily Plzeň a Praha. Všude, kam jsme přijeli, jsme se setkávali s mohutnou výstavbou a všestranným rozvojem naší krásné socialistické vlasti.

M. Hartmanová

Jar mojej domoviny

je název pořadu, který uvedlo na podzim letošního roku Městské kulturní středisko v Novém Bydžově v podání Vojenského uměleckého souboru hrdiny Sovětského svazu kapitána Jana Nálepky z Bratislavy.

Ve velmi hodnotném uměleckém vystoupení se střídaly veselé, dovádivé, humorné písně a tance s vážnými.

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

- **STATISTIKA Z ROKU 1788. V tomto roce mělo královské věnné město Nový Bydžov 388 domů a 2866 obyvatel, vesnice patřící k bydžovskému panství celkem 711 domů a 4600 obyvatel. V celém kraji Bydžovském bylo tehdy 28.276 domů a 181.773 obyvatel.**

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

Odkdy se sladí kostkovým cukrem?

Mnozí z nás při vyslovení slova cukr si jistě vzpomenou na loňský deštivý podzim, kdy s háčky a sekáčky v rukou pomáhali zachraňovat ohroženou úrodu cukrovky. Dostat řepu co nejrychleji do cukrovarů byl úkol nejen pro zemědělce.

Je obecně známo, že se v cukrovaru z řepy vyrobí surový cukr, který se v rafineriích promění v běloučký krystal, krupici, moučku nebo úhledné kostky. A pak může cukr nastoupit svou cestu do našich domácností nebo i daleko za hranice vlasti.

Snad nás někdy nad šálkem příjemně vonící kávy mimoděk napadla myšlenka — odkdy se začalo sladit cukrem v kostkách?

Dříve narození se jistě pamatují na cukr v homolích, ze kterých naše hospodyňky oddělovaly menší kousky sekáčkem, paličkou či jiným kuchyňským nářadím. Nejednou došlo k bolestnému poranění. Lze připustit, že to byla právě nešťasná bolestná náhoda, která přivedla jistou paní Rádlovou, manželku majitele cukrovaru v Dašicích, k nápadu vyrábět cukr v menších kouscích. Pan Rádl, ve snaze vyhovět přání své ženy, ale především z komerčních důvodů, sestrojil stroj na výrobu cukrových kostek. To se psal rok 1843. V témže roce dal stroj ve Vídni patentovat. Od té doby uplynulo mnoho let. Během doby byl stroj neustále zdokonalován až po dnešní složité automaty.

Přesto homole zcela nevymizely. Existují ještě země, kde jsou velmi žádaným zbožím. U nás změnily pouze svůj původní účel. V některých bytech je najdeme ve sbírce suvenýrů či jako dekorativní doplněk interiéru.

(-ka)

Chvíle s přáteli

V rámci Měsíce čs.-sov. přátelství se uskutečnilo setkání žáků ZDŠ v Klicperově ulici se sovětskými vojáky. Sovětští vojáci i další hosté byli přivítáni pěknými dárky. Žáci a pionýři předvedli kulturní program. Recitace, písně, scénky a krátká spartakiádní skladba, to je jen stručný výčet z jejich vystoupení. Družební den byl zakončen společnou účastí na oslavě VŘSR v Jiráskově divadle a u Památníku čs.-sov. bojové družby.

Či

SOCIÁLNÍ PÉČE NA NOVOBYDŽOVSKU PŘED ROKEM 1945

Chci vzpomenout na dobu, kdy dělníci nebyli spravedlivě odměňováni za svou práci, kdy pracovali za „hladové“ mzdy a kdy neexistovaly přídavky na děti, ani jiná, dnes již samozřejmá, zvýhodnění.

Početné rodiny musely často vystačit s velmi malými finančními prostředky. Rodiny s pěti dětmi nebyly tehdy vzácností. V Novém Bydžově i v okolních obcích bylo též mnoho rodin s deseti až dvanácti dětmi. Dnes si můžeme jen stěží představit, jak se těmto rodinám žilo. Týdenní dělnická mzda po srážce na nemocenské pojištění činila něco málo přes sto korun. Rodiny postižené nezaměstnaností byly často na pokraji žebroty. Na rodiny postižené nemocí živitele, na polosirotky a sirotky nebylo ze státních prostředků pamatováno. Nemocenské pojistné a sirotčí důchod z pojištění, pokud na ně byl nárok, byly tak nepatrné, že nemohly stačit ani na to nejnutnější. Mnoho rodin bylo odkázáno na tzv. chudinskou péči.

Chudinský zákon z roku 1868 ukládal chudinskou péči všem obcím. U těch obcí, které svými finančními prostředky nestačily k úhradě „břemen chudinských“, připouštěl možnost získání příspěvku z okresních nebo zemských prostředků. Toto usnesení zůstalo však až do roku 1920 bez praktického významu. A tak se této úlohy ujaly dobročinné instituce: komise pro péči o mládež, Masarykova liga proti tuberkulóze, Červený kříž, Družina válečných invalidů a další. Žádná z nich však nebyla s to obtížnou sociální situaci kapitalistické společnosti vyřešit.

První ustávající schůze okresní komise pro péči o mládež v zastupitelském okrese Novobydžovském se konala 13. prosince 1913 v zasedací síni okresního zastupitelstva v Novém Bydžově. 1. ledna 1914 zahájila tato komise svou činnost. Z počátku se zabývala pouze podpůrnou činností. Prostředky získávala formou sbírek při různých příležitostech — o svátku Dušiček, při Dětském dni, prodejem jabloňových květů při tehdejším Svátku matek a později sbírkami pod „Vánočním stromem“. Na novobydžovském náměstí stával vždy o vánocích od roku 1925. Vzpomínám si, že vánoční stromy stávaly též v halách větších nádraží. Byly pod nimi vždy malé pokladničky na milodary. Tradice vánočních stromů zanikla v roce 1949. Tehdy se dělníci rozhodli, že se o děti postarají sami. Tak zanikl poslední, v socialistické společnosti nepotřebný, způsob dobročinnosti.

Zmíněná okresní péče o mládež se od roku 1920 začala postupně měnit ve víceúčelový útvar, tvořící přechod od soukromé dobročinnosti k zákonné chudinské péči, lépe řečeno sociální péči. Zdrojem příjmů byly též ministerské subvence s dary různých spolků.

1. ledna 1921 převzala na sebe komise ústavní péči přeměnou městského sirotčince v N. Bydžově v sirotčinec okresní. Městský sirotčinec, založený Jonášem Bergmannem v roce 1892, byl z počátku veden řeholním personálem. Poskytoval zaopatření dvaceti pěti dětem. Jako žačka bývalé dívčí školy, dnes ZDŠ v Karlově ulici, jsem často pozorovala život ve vedlejší budově sirotčince. Nepamatuji se, že bych děti ze sirotčince viděla při hrách a dětském skotačení. Ty musely vždy plnit nějakou povinnost. Ústavního personálu bylo málo a děti musely pomáhat kde se dalo, při práci v zahradě, v budově i jinde. Ve volných chvílích vyráběly ozdobné košíčky a krabičky ze starých pohlednic a jiné drobnosti. Mnoho času musely pochopitelně trávit při církevních pobožnostech. Dvě z chovanek sirotčince byly v letech 1912 a 1913 mými spolužačkami. Do školy chodívaly skromně oblečené, slušně se chovaly, avšak byly bez dětského úsměvu a radosti. Vždy se mi jevily jako zakřiknuté, příliš záhy poznaly, že žijí z cizí milosti. Věděly, že si nemohou dovolit překročit pravidla, jimiž ústavní řád spoutával jejich dětství. A to byly ještě děti poměrně šťastné oproti těm, které žily v těžkých poměrech tzv. pěstounské péče. Domovské obce se bránily je umístit v sirotčinci, aby nezatížily obec o poplatek dvou korun denně, jimiž byly povinny přispívat na částečnou úhradu ošetřovného.

Budova sirotčince vyžadovala po třiceti letech svého trvání četné opravy a úpravy, které musel okres po převzetí ústavu provést. Tak se stalo, že uprostřed oprav se řeholní personál rozhodl pro odchod. Řeholní personál byl nahrazen světským. Veřejnost přijímala z počátku tuto změnu s nedůvěrou. Nové pečovatelky se brzy zapracovaly. Pod jejich vedením se dětem začalo žít trochu lépe. Odpadl dlouhý čas na modlitbách i ostatních pobožnostech. Také pracovní povinnost byla lehčí. Zbylo i trochu času na hry a zábavy.

V roce 1921 došlo též ke zlepšení podpůrné činnosti, která byla rozšířena na péči o některé matky s kojenci. K tomuto účelu sloužila poradna. Byla otevřena 1. května 1921. V lékařské péči se střídali dr. Jaroslav Lhota a dr. František Jiránek. Byla to první dětská poradna v našem okrese. Kromě lékařské prohlídky dětí a porad pro správnou výživu kojenců byly matkám poskytovány též malé finanční příspěvky a příděly dětského prádla. Další poradny byly postupem času zřízeny také ve Smidarech, Vysokém Veselí, Myštěvsi, Hlušicích, Žlunicích, Chomuticích a Ohnišťanech.

Roku 1922 byla na okresní péči o mládež přenesena funkce generálního poručenství nad dětmi okresu Nový Bydžov. V témže roce okresní péče převzala funkci úřadovny pro soudně stíhanou mládež.

V oblasti prázdninové péče o děti se tehdy dělalo velmi málo. Děti trpící podvýživou byly umisťovány do prázdninových osad. Pro nedostatek peněz se od této formy péče upustilo. Děti byly později posílány do rodin zemědělců na venkově. V roce 1923

Novobydžovská pastouška - svědek bídy městské chudiny (stála v nynější Husově ulici, zbořená byla po 1. světové válce). Fotokopie J. Prokop

Také takto si nezaměstnaní dělníci v Novém Bydžově vydělávali na chléb. Fotokopie J. Prokop

to bylo dvacet šest dětí z Liberecka a v následujícím roce dvacet dětí z Mostecka. O tento způsob „pohostinství" byl mezi nejchudšími vrstvami obyvatelstva značný zájem. Děti za tento způsob ochrany splácely lehčími pracemi — pasením hus, krav, opatrováním malých dětí v době žní apod. Venkovská strava a dostatek pobytu na čerstvém vzduchu dětem prospívaly. Domů se vracely opálené a veselé. Mé vzpomínky na tuto prázdninovou péči jsou spojeny s představou velikých bochníků domácího chleba, které si zpravidla děti odvážely domů jako „vejslužku". Hodný hospodář přidal některým dětem ještě něco k dobru navíc. Nelze však nepřipomenout, že děti byly někdy zneužívány k těžkým pracím. V takových případech se děti vracely do svých rodin předčasně. Ve válečných letech bylo toto pohostinství ztíženo zavedením potravinových lístků. Také doprava a bezpečnost dětí nebyla bez rizika. Z těchto důvodů tato forma péče o děti zanikla.

V roce 1924 bylo uvažováno o doplnění chudinské péče zřízením okresního chorobince. Po dlouhých jednáních s majiteli různých objektů byl chorobinec zřízen v Bromovského vile, která byla přebudována na dětský domov. V letech 1926—1927 byly sem přestěhovány děti ze sirotčince. Hanlivý přídomek „děti ze sirotčince" zlí lidé vyměnili za „děti ze sejráku". Touto i další diskriminací děti značně trpěly. Do vedlejší budovy (dnes mateřská škola Sklář) byla přemístěna okresní péče o mládež a poradna pro matky a děti. Zásluhou MUDr. A. Skořepové - Wagnerové měla poradenská péče dobrou úroveň. V dalších volných místnostech zmíněného objektu zřídil okres v r. 1930 chorobinec pro staré a práce neschopné ženy, které neměly žádný zdroj příjmů a žily předtím v chudobincích nebo v obecních pastouškách.

Činnost okresní péče o mládež se v pozdějších letech rozvíjela všestranněji. Bylo zavedeno školní zdravotnictví, systematická péče o chrup školní mládeže, péče o učňovský dorost a další.

V archívech by se asi našla data o počtu a celkové částce vyplacených podpor dětem, rodinám s mnoha dětmi, sirotkům a polosirotkům, osobám starým a nemocným, o ošacovacích a stravovacích akcích za dobu existence chudinské a později sociální péče. Statistiky však nemohly podchytit počet skutečně potřebných případů. A těch bylo mnohokrát více, než kolik mohla kterákoliv dobročinná instituce uspokojit. Počet rostl v době krizí i v období obou světových válek.

Přelom nastal po roce 1945. Socialistický stát odstranil příčiny chudoby a strádání, dal všem práci. Úloha sociální péče se od základů změnila. Nás, dříve narozené, ani ve snu nenapadlo, že se dožijeme doby, kdy nebude třeba zmírňovat chudobu potřebných a strádajících ponižující dobročinností.

Lidmila Hindráková

TIBA nabízí práci i rekreaci

V letošním roce oslavila novobydžovská textilka sedmdesát pět let své existence. V příštím roce čeká tento závod další výročí. Největší textilní podnik ČSSR n. p. Tiba bude slavit 30 let od svého založení.

Naše textilka po celé tři čtvrtě století vyrábí režné tkaniny. Její zaměstnanci pracují na moderní textilní technice, se kterou dosahují mnohonásobně vyšších výkonů než v minulosti. Spolu s ostatními závody podniku Tiba odívá mnoho žen všech kontinentů. Svými dekoračními látkami zkrášluje byty mnoha pracujících.

Vedení závodu zve ke spolupráci všechny ženy na tvorbě moderních textilních výrobků. Mladým zajistí získání kvalifikace v učňovském středisku s internátem ve Dvoře Králové nad Labem.

Zaměstnanci závodu nežijí jen pro práci. Jejich podnik vybudoval pro ně krásná rekreační zařízení. Známá je např. rekreační chata Orlík v Peci pod Sněžkou. V půvabném horském prostředí Krkonoš tráví textiláci zasloužené chvíle oddechu v době víkendů a o dovolených.

Fr - Te

- **HROB NEZNÁMÉHO VOJÍNA měl Nový Bydžov dříve než Praha. V létě 1866 projelo městem rakouské, pak pruské vojsko, aby se střetlo v krvavé bitvě u Sadové (3. 7. 1866). Tehdy na okraji lesa u Prasku zastřelil pruský voják rakouského husara. Neznámý vojín má hrob s pomníkem na býv. hřbitově na Metličanech.**
- **PROTI DRAHOTĚ. 19. prosince 1918 odpoledne se shromáždil větší počet mladších vojáků, žen a dětí, aby demonstrovali proti drahotě a za odstoupení městké rady. Část demonstrujících se obrátila i proti několika obchodům. V březnu roku 1919 rozsudkem krajského soudu v Jičíně byli tři účastníci prosincových bouří odsouzeni na šest týdnů a čtyři na měsíc vězení.**

Žádáme všechny dopisovatele, aby nám posílali větší množství krátkých příspěvků o činnosti a práci pracujících především našich závodů, stranických a odborových organizací. Vybírejte příspěvky zajímavé, vtipné a mobilizující. Vhodná kontrastní fotografie na lesklém papíru bude vždy vítána, její rozměry mohou být libovolné.

Jan Malát

1843

1915

a Novobydžovsko

Před šedesáti lety se Pražané a s nimi i mnozí občané Novobydžovska a Hořicka naposled rozloučili s hudebním skladatelem a vynikajícím pedagogem Janem Malátem. V Praze vznikla větší část umělcova díla, zde se také dožil velkých poct a uznání jako hudební skladatel, pedagog a teoretik a sběratel lidových písní. I v letech největší slávy však nezapomínal na svůj rodný kraj, na léta dětství, studií a kantorských začátků.

Pamětní deska na bývalé starobydžovské škole dodnes připomíná radostný okamžik v rodině venkovského kantora Františka Maláta, narození syna Jana dne 16. června 1843. Hudba provázela chlapce už od raného dětství. O tom nechme ve vzpomínkách promluvit přímo Jana Maláta: „Již v útlém mládí byl přidržován vedle literního umění k umění hudebnímu a učil se zpívat, hrát na klavír, housle a různé dechové nástroje; na varhany hrával již, kdy nohama pedálů sotva mohl dosáhnouti.... Cvičivo na housle sestavil mu jeho děd Václav Volanský, také učitel ve Starém Bydžově, z lidových písní, které se mu velice zamlouvaly a jež s velkým potěšením hrál."

Hudební nadání Jan Malát zdědil po předcích z matčiny strany. Nejstarší známý předek František Štelcl byl kantorem ve Starém Bydžově už od roku 1725 a hodně muzicíroval. Jeho dcera Anna Štelclová se v roce 1763 provdala za Matěje Volanského, dalšího starobydžovského kantora, rodem z Myštěvsi. Jejich syn Václav Volanský, který na starobydžovské škole v roce 1802 vystřídal otce Matěje, hudbou doslova žil. Zachoval nám cenné záznamy ve školní kronice. Ovdovělá dcera Václava Volanského Cecílie Volanská - Nováková se pak provdala za místního pomocného učitele Františka Maláta.

Nejútlejší dětství trávil malý Jan ve Starém Bydžově a od dubna 1848 v blízké Šaplavě, kam byl otec po smrti svého tchána služebně přeložen. Když se otec po devíti letech znovu vrátil do Starého Bydžova jako samostatný učitel, Jan Malát už chodil do třetí třídy nižší reálky v Novém Bydžově. Zde od roku 1854 nejprve navštěvoval čtvrtou třídu hlavní školy a pak první dvě třídy nižší reálky. V těchto letech již uplatňoval svoje pěvecké nadání jako první sopranista sboru při chrámu sv. Vavřince. Po absolvování učitelského ústavu v Praze v roce 1862 byl přijat do druhého ročníku pražské varhanické školy, a když ji v roce 1863 s vyznamenáním dokončil, stal se od října 1863 podučitelem na hlavní chlapecké škole v Novém Bydžově. Nechme opět ve vzpomínkách promluvit Jana Maláta: „V Novém Bydžově se mně velice líbilo, měli mne tam rádi, vážili si mne jako učitele i hudebníka, k tomu mnohá vzpomínka na mladistvá léta tam strávená usilovala mne tam zadržeti."

Hned po příchodu do Nového Bydžova Jan Malát začal obětavě pracovat v pěveckém souboru Lubor. Již počátkem prosince 1863 se stal místoředitelem souboru a některé skladby zde pravděpodobně i dirigoval. Zvlášť pěknou vzpomínku musel mít na setkání s velkými umělci. 19. září 1865 v nové radnici koncertoval slavný uherský houslista Eduard Reményi se svým žákem Nandorem Plotenyim. Za pobytu obou houslistů vzniklo smyčcové kvarteto, ve kterém uherské virtuosy doprovázeli dva Bydžováci — na cello sbormistr A. Jahoda a na violu J. Malát. Vzácné okamžiky bydžovských hudebníků dodnes připomíná zažloutlá fotografie.

Třebaže za bydžovského pobytu nevznikla žádná významnější Malátova skladba, je možno toto období označit za léta vyzrávání a přípravy pro vlastní uměleckou tvorbu, která na sebe nedala dlouho čekat.

Další desetiletí života Jana Maláta je spjato s Hořicemi, kam odešel počátkem února 1866 na základě konkursu jako učitel nově zřízené dívčí hlavní školy. Ředitelství novobydžovské hlavní školy propouštělo Jana Maláta následujícím vysvědčením způsobilosti: „Nížepsané ředitelství vysvědčuje tímto listem, že p. Jan Malát ze Starého Bydžova v Čechách, podučitel na hlavní škole v Novém Bydžově, po dvě léta jakožto učitel první třídy k úplné spokojenosti jak svých představených, tak i obecenstva účinkoval, co do mravů vzorně se choval, dobrou methodou u vyučování se vyznamenal a lásku dítek si získal — takže pro tyto znamenité vlastnosti nížepsané ředitelství, přejíc mu dalšího pokroku a zlepšení postavení jeho — ačkoliv velmi nerado by jej pohřešovalo — předce jej jakožto řádného a velmi způsobilého učitele pro hlavní školy odporoučí."

Novobydžovský Lubor vystřídal hořický Ratibor, dostavily se první skladatelské úspěchy. Hořice se pro Jana Maláta postupně staly druhým domovem. Sem se pravidelně vracel i v období své nejvýznamnější tvůrčí činnosti, které bylo od roku 1876 spjato s Prahou.

Bibliografie všech skladeb a úprav Jana Maláta zahrnuje na sto stran psaných drobným tiskem. Heslovitě připomeňme alespoň to nejpodstatnější a nejdůležitější. Z rozsáhlé vedagogické činnosti vyniká především Velká theoreticko-praktická škola pro klavír, vzniklá za spoluautorství Z. Fibicha, a Praktická škola hry na housle, jedna z nejoblíbenějších a nejrozšířenějších houslových škol. Velký ohlas tehdy získaly i praktické příručky Hudební slovník a Stručná

všeobecná nauka o hudbě. Trvalé zásluhy si Jan Malát získal jako sběratel a upravovatel lidových písní. V desítkách různých souborů postupně vyšlo několik set sebraných písní a přes tisíc různých písňových úprav. Dodnes živá je i větší část vlastní skladatelské tvorby — od písní přes orchestrální skladby až ke dvěma dílům operním. Hudební kritika vysoko oceňuje také Malátovy zásluhy o obhajobu díla Bedřicha Smetany.

I když odkazu velkého umělce zůstáváme dosud mnoho dlužni, nelze na druhé straně mluvit o trvalém nezájmu o dílo Jana Maláta. V dusné atmosféře nacistické okupace byl 1. prosince 1940 zahájen I. ročník Malátova Bydžova. Místní hudební festival s bohatým koncertním programem i v následujícím roce byl uspořádán k 25. výročí úmrtí skladatele. Česká národní hudba tehdy promlouvala zvlášť naléhavě. Podobně vyzněl i II. ročník Malátova Bydžova, konaný v roce 1943 ke stému výročí narození Jana Maláta. Jestliže dětský festival byl zakončen verší Vítězslava Hálka „... ten národ ještě nezhynul, dokud mu věštec zpívá ...", úryvek z novinového článku pak hovoří zcela jednoznačně: „Ten národ nezhynul a nezahyne, poněvadž naše mládež, jak se mohl v neděli každý přesvědčit, je prodchnuta upřímnou láskou k národní písni, v níž je začarován duch našeho lidu, který se jí probouzí, aby dokázal tak znovu svou existenci."

Malátovy Bydžovy v letech nacistické okupace tak vedle ryze hudební stránky měly i významné poslání politické jako jedna z forem projevu národní solidarity a protestu proti nacistickému režimu.

V osvobozeném Československu měl Malátův Bydžov své pokračování v letech 1947, 1956 a 1969. Letošní VI. Malátův Bydžov je dalším důstojným holdem velkému umělci našeho kraje. Festival zahájený zatím nesoutěžní přehlídkou vybraných dívčích a ženských sborů Východočeského kraje má mít napříště charakter každoroční soutěžní přehlídky. Malátův Bydžov se tak stane trvalým obohacením kulturního života našeho města, pravidelným pracovním setkáním vybraných sborů a svým širším hudebním posláním opravdovým naplněním odkazu autorova díla. Vždyť vlastní Malátovo dílo je nejlepším dokladem tvořivého a stále se obohacujícího přístupu k hudebním dílům minulosti i současnosti.

Jaroslav Prokop

Rodný dům Jana Maláta ve Starém Bydžově Foto J. Prokop

Pozvánka DO DIVADLA

Leden 1976

Tereza Davidová:

NAČASOVANÉ ŠTĚSTÍ

Hudební veselohra, týkající se problémů a vztahů dnešních mladých lidí, klade hlavní důraz na správné hodnocení života.
Uvede VČD z Pardubic.

Březen 1976

Nový estrádní pořad

BRNO VÁS BAVÍ

Účinkují bratři Pantůčkové, manželé Kodasovi a jiní.

Duben 1976

Meilhac - Millaud:

MAMZELLE - NITOUCHE

Dnes již klasickou operetu, která si získala přízeň diváků na celém světě, uvede Divadlo Vítězného února z Hradce Králové.

Květen 1976

KONCERT ÚSTŘEDNÍ HUDBY ČS. LIDOVÉ ARMÁDY

Světoznámé hudební těleso naší armády, nositel mnoha vyznamenání a vítěz celé řady našich i světových soutěží přijede s novým repertoárem zábavné, taneční i vážné hudby. Stejně jako loni uvidíte a uslyšíte řadu hezkých písní v podání našich předních zpěváků z oblasti populární hudby. Loňské vystoupení patřilo k nejkrásnějším v rámci „Kulturního roku".

Červen 1976

František Veselý

OSUDNÝ VEČER

Je psychologická kriminální komedie napsaná zvláštní neobvyklou formou. Hraje B. Bohdalová, J. Kemr, E. Konečný, P. Kostka, členové Národního divadla z Prahy.

Divadelní soubor Jirásek připravuje na 25. prosince 1975 hru J. K. Tyla **„TVRDOHLAVÁ ŽENA".**

BRANNÝ ZÁVOD NA VÝBORNOU

ZDŠ v Karlově ul. a PS Rudá hvězda v Novém Bydžově uspořádaly dne 1. října 1975 na počest Dne ČSLA branný závod, který byl přijat s velkým zájmem pionýrů a žáků školy.

Krásný podzimní den uvítal na závodišti 90 závodníků ve třech věkových kategoriích, 12 vedoucích pionýrských oddílů a soudruhy ze ZO Svazarmu Jabloneckých skláren.

V průběhu závodu plnily tříčlenné hlídky různé branné úkoly. Prvním stanovištěm byla střelba ze vzduchovky, dále hod granátem na cíl, šplh na vodorovně upevněném lanu, přenos raněného, určování světových stran a azimutu. V závěru branného závodu byl zařazen hod kriketovým míčkem. Závodníci museli uběhnout určenou trať na čas a za každý chybně provedený branný úkol dostala hlídka trestné minuty. Branný závod se stal na škole tradicí. Na jaře bude uspořádán branný závod za účasti pionýrů z Chlumce nad Cidlinou.

Karel Hronek

- **KIROV. V posledních dvou létech války se v našich lesích rozvíjelo partyzánské hnutí, které Sovětská armáda podporovala shozy zbraní, nezbytné výzbroje a novými výsadky se zkušenými veliteli. Na Novobydžovsku se k ránu 26. března 1945 snesl výsadek o 15 mužích na okraji lesa u Prasku pod velením poručíka V. J. Zedgenidze. Výsadkáři prošli lesem k obci Hrádek, Zvíkov a přemístili se až na Českomoravskou vysočinu. Působili jako partyzánský oddíl Kirov v prostoru Žďárských vrchů mezi městy Chotěboř, Žďár, Polička.**

DIVADELNÍ SOUBOR »JIRÁSEK« SLAVÍ 70. NAROZENINY

Již sedmdesát let uplynulo od doby, kdy dvaadvacet zanícených divadelníků se sešlo v bývalém hotelu Schroll, aby dali základ k založení organizované ochotnické činnosti v Novém Bydžově. Psal se tehdy pátý rok dvacátého století. Ještě téhož roku sehráli první divadelní představení v sále Na kopečku. Byly to dnes již méně známé Šubrtovy Žně.

Divadelní spolek již od svého začátku se měl čile k životu. Každým rokem přibývaly na jeho uměleckém kontu další a další hry. Jméno našeho předního spisovatele Aloise Jiráska jako název spolku byl přijat až později.

Po dobu své sedmdesátileté existence byla jeho činnost ve znamení velké divadelní aktivity, zaslouženého obdivu i slávy. Přišla samozřejmě i období stagnace. Byly roky, kdy se nesehrálo ani jedno představení. Tak např. v roce 1915, kdy většina mužů ze souboru byla nedobrovolně vtažena na bitevní pole první světové války, divadelní prkna osiřela. Po vyhlášení samostatnosti Československa v roce 1918 se soubor opět přihlásil k činorodé práci, kterou nepřerušil po celou další dobu své existence. Svými inscenacemi přispíval k tvořivé kulturní práci v našem městě. Pečlivě vedené zápisy souboru mluví o tom, že až do této doby sehrál soubor 1320 představení, a to nejen v našem městě, ale po celém našem kraji. Jeho umělecká cesta vedla až na Moravu, i za hranice naší vlasti, do Drážďan, kde hrál pro naše krajany. Také naše hlavní město Praha se stalo jeho hostitelkou. Mnohokrát zajížděl do různých měst mimo náš kraj, která se mohla pochlubit též bohatou ochotnickou tradicí.

Za dobu svého trvání se soubor čtyřikrát probojoval na Jiráskův Hronov. V roce 1947 se odtud vrátil vítězně jako nejlepší český ochotnický soubor. Pro Slovensko tenkrát vybojovala prvenství Bratislava a pro Moravu Ostrava. Toto a mnohá další vítězství včetně stálé účasti na všech význačných divadelních festivalech našeho kraje výmluvně svědčí o tom, že práce se souboru dařila, přinášela radost hercům i divákům, i kulturní prospěch celému našemu městu. Jako v každém podobném souboru přišla též období různých potíží, spojených s výměnou generací herců a s existenčními přesuny členů souboru. Z těchto důvodů se práce nedařila vždy tak, jak by si přáli všichni ti, kteří pro ochotnické divadlo obětovali nesmírné úsilí a bezpočet hodin svého volného času.

Na sklonku letošního jubilejního roku nastala vhodná příležitost k tomu, aby soubor důstojně oslavil své sedmdesáté narozeniny. Pro všechny příznivce a milovníky divadla připravil jako slavnostní představení hru našeho divadelního klasika Josefa Kajetána Tyla Tvrdohlavá žena ve které se vám představí téměř celý soubor. Pro tuto slavnostní chvíli si soubor vybral první vánoční svátek. Všichni na jevišti i v hledišti se budeme těšit na 25. prosinec, abychom prožili trampoty zamilovaného školního mládence a tvrdohlavé Terezčiny matky. Jsme přesvědčeni, že mezi diváky nebude chybět nikdo, kdo patří k mladým i starým — „skalním" — příznivcům našeho divadelního souboru.

Rada MěstNV v Novém Bydžově se rozhodla u příležitosti sedmdesáti let trvání souboru vyznamenat za obětavou práci v kultuře všechny zasloužilé a obětavé členy souboru.

Až si budete sestavovat vánoční program, nezapomeňte si rezervovat večer 25. prosince pro Jiráskovo divadlo. Tvrdohlavá žena je dárek našeho divadelního souboru pod váš bohatý vánoční stromek.

Zdeněk Smutný

Ze života pionýrů na ZDŠ v Klicperově ulici

Pracovníci PS Mladý budovatel při ZDŠ v Klicperově ulici zhodnotili na své výroční členské schůzi práci skupiny za uplynulé období. Největší akcí byl letní pionýrský tábor ve Žďáru nad Metují. Všechny oddíly se aktivně zapojily do turistické branné hry Expedice 30. Pionýři získali celkem 600 šeříků. Tři nejlepší oddíly obdržely diplomy okresního štábu PO SSM, dalších jedenáct oddílů získalo diplomy za úspěšné plnění úkolů Expedice 30.

Během roku bylo pro pionýry uspořádáno mnoho zajímavých besed. Po celý rok probíhaly v oddílech různé soutěže se zábavnou i pracovní náplní. Mnoho hodin bylo odpracováno na zvelebení našeho města. Po celý rok pečovali pionýři o hroby padlých ve druhé světové válce.

Pionýři vyslovili poděkování za velmi prospěšnou práci s. učitelce Marii Vodákové, která po několik let byla skupinovou vedoucí. Je též její zásluhou, že organizovanost pionýrů na ZDŠ v Klicperově ulici byla koncem minulého školního roku 80%. Pozornost od pionýrů ve formě malého dárku byla pro s. učitelku jen skromnou odměnou. Novou skupinovou vedoucí je s. Jindřiška Vlková.

Ve svém náročném pracovním plánu pro tento školní rok mají pionýři 1700 brigádnických hodin na pomoc při plnění volebního programu NF a při budování pionýrského tábora. Dále odvezdají 3 000 kg odpadových surovin a 100 kg léčivých rostlin. Každý pionýr odevzdá 3 Kčs na Fond solidarity. Tyto peníze získá od rodičů za mimořádné splnění pracovních úkolů nebo si je vydělá při sběru odpadových surovin.

Všichni pionýři a jejich vedoucí se budou snažit, aby jejich práce v roce XV. sjezdu KSČ byla bohatá, zajímavá i poučná.

Či

zajímavosti

- **PAMÁTNÉ STROMY. V zámeckém parku ve Skřivanech roste vzácný strom, který je domovem v Číně a Japonsku (jinan Ginkyo biloba). Vyznačuje se srdčitými listy a páchnoucími plody s peckou. Do Evropy byl tento strom převezen již r. 1730. Stejný strom roste též v zámeckém parku v Pardubicích. Až 200 let staré habry jsou chloubou zámeckého parku v Barchově. V lese u Kobylic a Králík rostou velmi staré duby. V N. Bydžově na křižovatce ulic Smetanova a V ráji rostou dvě staré lípy chráněné památkovým úřadem.**

- **BYL PRVNÍM. Stanislav Bártl v knize Bílá pevnina (vydala Mladá fronta v roce 1975) znovu vysoko ocenil zásluhy dr. Václava Vojtěcha, rodáka ze Skřivan a absolventa novobydžovského gymnázia. V kapitole Odkaz píše: „Dr Václav Vojtěch proplul přes 20 000 km antarktickými moři, z toho 6 000 km ledovou tříští. Poznal na vlastní oči jednu z nejméně známých, nejdrsnějších a nejtíž přístupných oblastí naší planety a vydal o tom svědectví. Byl prvním — a do roku 1957 jediným — příslušníkem našeho národa, který vstoupil na půdu šestého světadílu. Svými přednáškami a hlavně svou knihou (Námořníkem, topičem a psovodem za jižním polárním kruhem - pozn. red.) zasloužil se vedle dr. Běhounka o to, že v Československu vzrostl zájem o polární kraje, země budoucnosti."**

- **VE SLOUPNĚ v polovině století žil významný pěstitel ovoce Josef Proche. V ovocných školkách uplatňoval bohaté zkušenosti v roubování a pěstování nejlepších odrůd peckovitého ovoce. Jeho přítelem byl Jaroslav Němec, druhý syn Boženy Němcové, ředitel gymnázia ve Vinici (v Rusku).**

- **ROUHAČI A SMÍŠKOVÉ. Tak se nazývá nová kniha autora našeho kraje Václava Horyny. V historických povídkách se mimo jiné dočteme o V. Kl. Klicperovi, Boženě Němcové a Janu Malátovi, o studentských merendách, o lidech našeho kraje, o Novém Bydžově i dalších místech Novobydžovska.**

PO STOPÁCH TELEVIZNÍ HISTORIE AŽ DO NOVÉHO BYDŽOVA

Dr. Ivan Richter

Důležitou funkci v rozvoji duchovního života jedince ve společnosti zaujímá jistě zcela poprávu nejmladší prostředek masového působení - televize.

Právě letos v prosinci tomu je 40 let, kdy se zrodila první československá televizní aparatura.

Byl to vynikající úspěch vědců - průkopníků tohoto nejmladšího masového média.

Československo se tak vedle Anglie, Francie, Německa a SSSR, stalo jednou z prvních zemí na světě, které se zabývaly experimentálním televizním vyzkumem.

Otcem československé televizní aparatury byl prof. dr. Jaroslav Šafránek, který problémům televizního vysílání zasvětil prakticky celý svůj život.

Snad nejlépe vystihuje osobnost tohoto muže - vědce názor jeho někdejšího spolupracovníka na experimentálním televizním vysílání ing. Josefa Kapouna: „S docentem Šafránkem jsem se seznámil někdy v roce 1934. V té době pracoval již několik let na třicetiřádkovém televizním systému a prováděl celou řadu experimentálních pokusů, předvádění pro veřejnost po českém venkově. Byl nesmírně houževnatý, ale přitom skromný, vždy ochotný podělit se svými znalostmi s druhými."

Na začátku třicátých let podnikl prof. dr. Šafránek celou řadu studijních cest do Anglie, kolébky vysílání. Tehdejší ministerstvo pošt a telegrafů v čele s ministrem Tučným však volilo až příliš průzračnou, vyčkávací taktiku: „Počkejme, až co udělá cizina." Přes řadu žádostí o finanční podporu, které byly vesměs zamítnuty, tvůrčí kolektiv doc. Šafránka nezatrpkl. Ba možno říci, že ještě s větší vervou a chutí se pustil do boje s nepřízní osudu, s nepochopením.

Ministerstvo pošt a telegrafů ze dne 18. 7. 1936, pod čj. 38.085-XV. III-36, píše doc. Šafránkovi tento dopis: „Vaší žádosti ze dne 2. 7. t. r. o vydání doporučení pro studijní cestu za účelem zhlédnutí televizních zařízení v cizině nemůžeme ke své lítosti vyhovětí."

Do Anglie, se přesto dr. Šafránek dostal. Celou cestu i pobyt financoval ze svých vlastních prostředků; pobyt v laboratořích Bairda mu dal opravdu mnoho.

Přestože při sestrojení svého televizoru vycházel prof. Šafránek z Bairdova přístroje, vždy si zachoval svoji vlastní osobitou cestu. Nikdy mu nešlo jen o pouhé napodobování. Snažil se funkci televizoru přiblížit činnosti lidského oka.

Již citovaný ing. Kapoun říká: „Oko vnímal jako nerozložený obraz, tedy jako celek. Na tomto principu také pracoval Šafránkův přístroj - s nerozloženým obrazem. Cípky měly být v příjmu i vysílání nahrazeny systémem fotočlánků. Šafránek postupoval asi tak, že obraz chvílemi oživil. Část, která byla v pohybu, ať šlo o aktéra, stroj či jeho pohyblivou část, vysílal vždy jako celek nezávisle na první části obrazu. Oba obrazy se pak vzájemně doplnily, spojily a vznikl tak velmi zajímavý obraz plastičnosti."

Velký kus práce vykonal dr. Šafránek při samotné demonstraci, resp. propagaci televizního vysílání.

Šafránkovy demonstrační pokusy se těšily opravdu velkému zájmu. Přibližně v letech 1933—1936 vykonal desítky, možno říci stovky demonstračních vystoupení v celé řadě našich měst a vesnic. V roce 1934 zavítal i do našeho města, kde vykonal velmi zdařilé přednášky doprovázené praktickými ukázkami tohoto vysílání. Vysílaný obraz byl velmi mlhavý a malý, přesto se přednášky těšily velikému zájmu. Na jednu z přednášek přišlo až 300 lidí.

Ano, takové byly začátky rozvoje televizního vysílání v předválečném Československu.

Přestože byl doc. dr. Šafránek prakticky ve své výzkumné činnosti odkázán jen na sebe a své spolupracovníky, výsledky jeho činnosti nebyly rozhodně zanedbatelné.

Neúnavná, doslova mravenčí práce na prvém prototypu čs. televizního přístroje, přes řadu finančních a nakonec technických obtíží dospěla k úspěšnému závěru.

Dne 10. prosince 1935, tedy před čtyřiceti léty dochází v bývalém Domě zemědělské osvěty v Praze - Vinohradech, ve Slezské ulici č. 7, k historické události: tohoto dne je totiž u nás poprvé veřejně předvedena třicetiřádková televizní aparatura. Praktickou ukázkou své dosavadní práce však činnost kolektivu prof. Šafránka zdaleka nekončí. Již na počátku roku 1937 dosahuje systému rozkladu obrazu na 240 řádků. Jen blížící se válečné události zabránily tomu, aby tento prototyp mohl být uveden do provozu.

Předmnichovské Československo mělo rozsáhlou síť politických stran a ty měly své vlastní tiskové orgány. Tiskový orgánem ministerstva pošt a telegrafů bylo mimo jiné České slovo, které pochopitelně hájilo čest svých chlebodárců: „V zásadě bylo rozhodnuto, že televize bude zavedena i u nás" (České slovo ze dne 20. února 1935). To vše byl jen zastírací manévr.

Ministerstvo pošt a telegrafů i samotné vedení Radiojournalu mělo zřejmě na celou záležitost jiný názor. A tak jen občasné příspěvky některých bohatých jedinců byly jedinými „podporujícími" činiteli v pracích doc. Šafránka. Když v předvečer válečných událostí odjíždí do Londýna komise ministerstva v čele s ing. Singrem, vzbuzuje to určité naděje. Zvláště pak, když je rozhodnuto, že bude vybudována prvá televizní vysílačka v Praze - Žižkově.

Veškeré plány však zůstaly na papíře, k realizaci tehdy nedošlo. Ing. Václav Šafránek, bratr prof. dr. Šafránka, dnes důchodce, vzpomíná na toto období a říká: „Kdybych se měl znovu narodit, znovu bych se zabýval televizí. Přes všechna odříkání a těžkosti rád na to vše vzpomínám. Velmi rád jsem s bratrem jezdil po českých městech, kde jsme předváděli televizní aparaturu. Všude jsme byli velmi vřele přijati. Zvláště mi v paměti utkvělo srdečné přijetí a nadšený zájem ve dvou městech, v Sobotce a v Novém Bydžově. Na jedné přednášce v Novém Bydžově byla přítomna také starší žena, její zájem o technické údaje byl vskutku nevídaný. Když skončila přednáška s praktickým předvedením, musel bratr zmíněné ženě ještě velmi dlouho a podrobně vše vysvětlovat."

Tolik tedy vzpomínka jednoho z dalších pracovníků, vynálezců, kteří stáli u kolébky čs. televize.

Letos v prosinci vzpomeneme 40 let od historické události a při této příležitosti bude jistě dobré si znovu uvědomit, co dokáže lidská vytrvalost, píle, nadšení a neutuchající zájem o rozvoj nového technického prostředku, jakým televize v třicátých letech bezesporu byla.

• **NEOBVYKLÝ NÁLEZ. Před sedmdesáti lety zkoumal správce novobydžovského muzea odb. učitel J. Koudelka zvláštní kostrový hrob na známém pohřebišti v poloze „Otmarka" na jižním okraji N. Bydžova. Dr. Václav Moucha z ČsAV v Praze nález přezkoumal a objevil zcela zvláštní typ laténského štítu, který zatím v nálezech na našem území nemá obdoby. Výsledky studia autor publikoval v loňském roce v Archeologických rozhledech. Uvedený příklad dokládá bohatství a jedinečnost archeologických nálezů v našem kraji a velkou vědeckou hodnotu pravěkých sbírek našeho muzea.**

KROJOVÝ SVĚRÁZ NA NOVOBYDŽOVSKU

Ještě před sto lety o slavnostech nebo v neděli do kostela si také lidi na Bydžovsku oblékali lidový kroj. Některými svými prvky připomínal kroj polabský nebo mladoboleslavský.

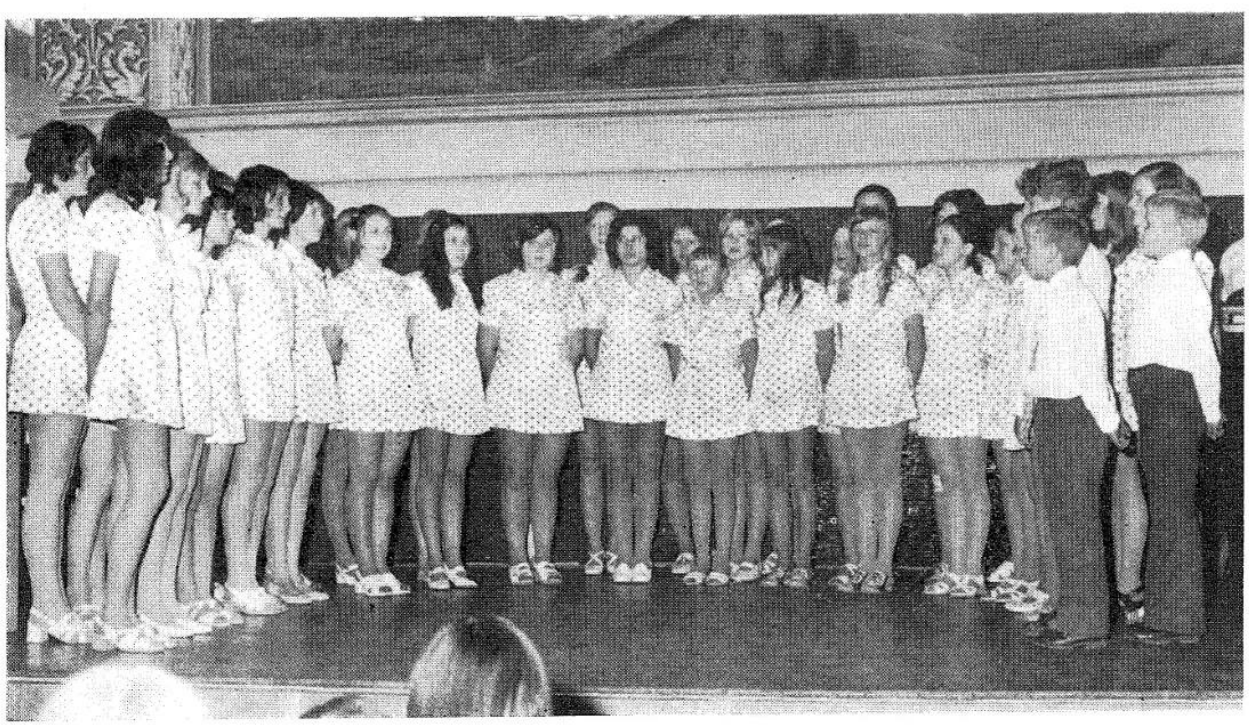
Muži nosívali dlouhé šosaté kabáty modré, zelené či hřebíčkové barvy. Mládenci mívali krátké kazajky. Nevyšívaná jednoduchá vesta byla až ke krku zapjata lesklými knoflíky. Žluté kalhoty koženky byly pod kolena zavázané. K nim patřily bílé punčochy a vysoké boty. Hlavu v zimě zdobila beranice nebo vydrovka, v létě kulatý klobouk.

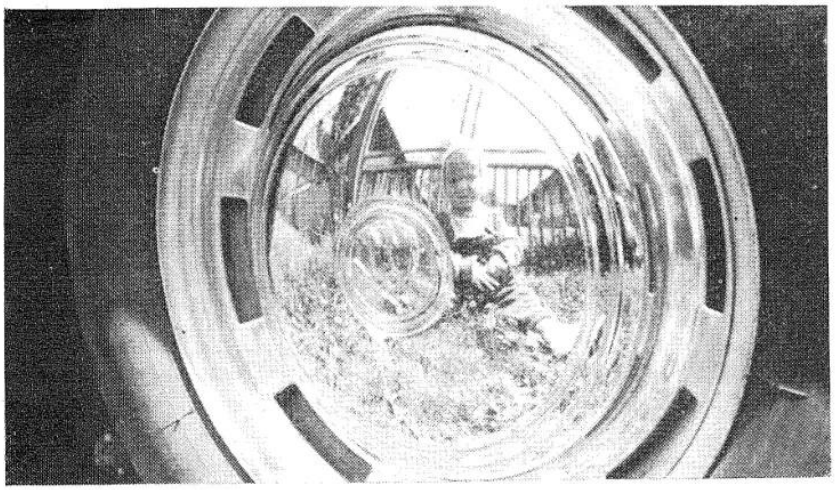
Vlasy žen byly rozčesány do pěšinky, vzadu spletené copy byly zakončeny sametkou. K tomuto účesu patřily holubinky, dekorované vyšíváním nebo jemnou paličkovanou krajkou. Zámožné selky si holubinky dávaly vyšívat stříbrným a zlatým dracounem. Vdané ženy vyměnily holubinky za čepce, zdobené granáty nebo imitací drahokamů. Vzadu vlály dlouhé fábory. Svobodné dívky si k zábavě oblékaly tenké blůzy s vydutými rukávci. K získání už tehdy žádané štíhlé linie posloužily bílé či pestře květované šněrovačky. Jejich útlý tvar neúprosně držely podlouhlé kostice, vzadu ukončené varhánkovým nástavcem. K blůzkám se nosívaly široké řasnaté sukně, šité z pestré látky. Sukně z bílé látky byly zdobeny bohatým vyšíváním. Přes sukni se navlékal plátěný fěrtoch (zástěra), pošitý kroužkováním nebo květinovým ornamentem. V posledním období se šily fěrtochy z hedvábí nebo tylu, rovněž byly zbobené vyšíváním. Někdy se nosívaly též krátké kabátky (špenzry) s rukávy nahoře širokými, dole přilehlými. Vzadu míval špenzr krátké skládané šůsky. K tomuto kroji patřily vždy černé střevíčky a bílé nebo červené punčochy. Na krku se musely lesknout granáty nebo stříbrné penízky. Přes ramena si ženy někdy přehazovaly bílé pleny, vyšívané hezkými kvítky a listy.

Jaroslav Dušátko

PĚVECKÝ SOUBOR PŘI ZDŠ V NOVÉM BYDŽOVĚ, KARLOVA ULICE, KTERÝ JIŽ TŘETÍ ROK VEDE ÚSPĚŠNĚ SOUDRUŽKA UČITELKA BOŽENA ČEČETKOVÁ, PATŘÍ K NEJLEPŠÍM V OKRESE HRADEC KRÁLOVÉ.

Foto Z. Honzák

Kéž by vždy kola automobilů byla pro děti takovýmto zajímavým zrcátkem. Statistika i zkušenosti mluví spíš o opaku. Proto rodiče a řidiči, buďte opatrní. Zvýšená dovolená rychlost 60 km/h. v uzavřených obcích podle nové vyhlášky č. 100 znamená zároveň zvýšenou opatrnost.

Foto Z. Pšenička

S kamny vždy opatrně!

I když se neustále rozšiřuje používání moderních zdrojů tepla (elektrických, plynových a naftových), klasická kamna na uhlí zůstávají i nadále velmi rozšířena, a zejména u starších lidí velmi oblíbena. Všechny druhy kamen bývají hlavně v zimním období častou příčinou požárů.

Statistické údaje dokládají, že naši občané nedodržují všechna bezpečnostní nařízení, předpisy a opatření. V jediném topném období došlo na území České socialistické republiky v důsledku nesprávné manipulace se zdroji tepla a závad na elektrické instalaci k 1300 požárům, které způsobily hmotnou škodu ve výši téměř 35 miliónů korun. Při těchto požárech zahynuly desítky lidí včetně malých dětí.

Tato fakta bychom měli mít trvale na paměti, zejména když zatápíme nebo dáváme do provozu jakékoliv topidlo. Pro každého z nás platí dodržování všech pokynů výrobce a ostatních bezpečnostních předpisů. Většinu spotřebičů a kamen nelze nechat v prázdném bytě bez dozoru.

Zodpovědným přístupem chraňme náš společný i osobní majetek, životy a zdraví všech lidí.

ppor. Zima - nstržm. Žižka

OPĚT SE OPAKUJÍ KRÁDEŽE KOL

V posledním období se opět v obvodu OO VB Nový Bydžov množí případy krádeží jízdních kol. Poškození občané se v mnoha případech obracejí o pomoc na příslušníky VB opožděně, za několik dnů nebo i déle, a tak pátrání po pachatelích krádeží je ztíženo. Majitelé nechávají jízdní kola v mnoha případech neuzamčena před hostinci, a sami tak dávají podnět ke krádeži. Samotní majitelé při oznámení krádeže dost dobře nemohou ani popsat odcizené kolo, tj. značku, barvu, natož výrobní číslo. Veřejná bezpečnost žádá proto občany, aby svá jízdní kola při odložení řádně uzamykali, a tak sami předcházeli trestné činnosti.

I přes tyto zjištěné nedostatky se podařilo orgánům VB odhalit několik pachatelů krádeží jízdních kol a předat je okresní prokuratuře k dalšímu jednání.

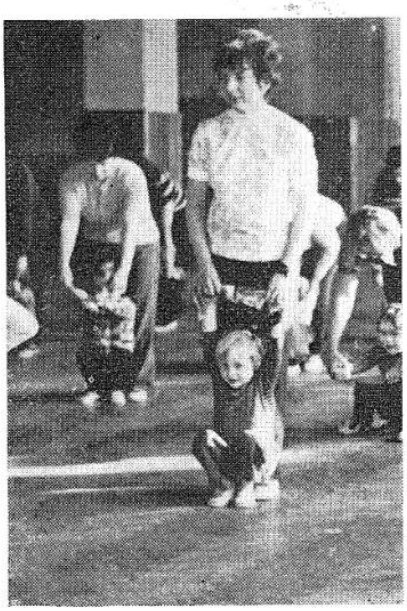
OO VB v N. Bydžově upozorňuje občany, že bude přikročeno k postihu každého majitele jízdního kola, který si je řádně nezajistí proti odcizení.

(Zi)

Poslední dva obrázky z nácviku spartakiádní skladby pro rodiče s dětmi jsou pro vás malým připomenutím, zda jste nepřestali cvičit. Jestliže ano, zařiďte rychle nápravu. To vám spolu s doc. MUDr. Rajko Dolečkem z Ostravy radí i Novobydžovský zpravodaj.

Foto Z. Pšenička

PŘEHLED VÝSLEDKŮ UTKÁNÍ MLADÝCH TENISTŮ Z ODDÍLU TJ JISKRY V NOVÉM BYDŽOVĚ NA CELOSTÁTNÍM TENISOVÉM TURNAJI ŽACTVA

Mladší žactvo:

1. kolo:

Štefan ml. — Lagutin, Dv. Králové b. b. (bez boje)
Ornst — Novák, Dyn. Pardubice b. b.
Vašák — Kopejsko. Sl. Hrádek n. N. b. b.
Rouha — Kural, Loko Hr. Králové 6 : 3 2 : 6 6 : 3
Kraus P. — Jansík, SB Světlá n. S. 6 : 1 6 : 1
Spejchal — Pekáč, J. Holice 2 : 6 3 : 6
Kraus J. — Bradský, Sl. Liberec 1 : 6 4 : 6
Kubelka — Luňák, TJ Kolín 6 : 0 5 : 6 6 : 2
Panochová — Brůnová, TMS Pardubice 1 : 6 0 : 6
Dvořáková — Vomáčková, Ml. Boleslav 2 : 6 6 : 1 6 : 4

2. kolo:

Štefan ml. — Zelený, Tr. Chrudim 0 : 6 1 : 6
Vašák — Kasík, Sl. Hodonín 0 : 6 0 : 6
Rouha — Vykopal, Sp. Karlín 1 : 6 1 : 6
Kraus P. — Klapetek, M. Opava 1 : 6 2 : 6
Kubelka — Hájek, Sl. Hr. Králové 1 : 6 1 : 6
Dvořáková — Podolníková, TMS Pardubice 0 : 6 0 : 6

Finálové utkání dvouher mladšího žactva:

Pimek (VCHZ Litvínov — Vojtíšek (Sp. Olomouc) 6 : 0 6 : 1
Pazderová (Kostr. Praha) — Petrů (Sl. VŠ Plzeň) 6 : 5 6 : 3

Starší žactvo:

1. kolo:

Štefan st. — Černík, TMS Pardubice 6 :5 6 : 1
Píšová — Vratislavská, SB Světlá n. Sáz. 6 : 2 6 : 1
Žílová — Volková, Sl. Liberec 1 : 6 1 : 6

2. kolo:

Štefan st. — Musil, I. ČLTK Praha 5 : 6 6 : 3 4 : 6
Píšová — Březinová, Rapid Praha 2 : 6 6 : 3 6 : 5

3. kolo:

Píšová — Kaňková, Šk. Ml. Boleslav 6 : 3 6 : 0

4. kolo:

Píšová — Krafferová, Dukla Praha 2 : 6 4 : 6

Vítězstvím ve 3. kole získala naše hráčka Eva Píšová velmi pěkné III. místo v turnaji starších žákyň.

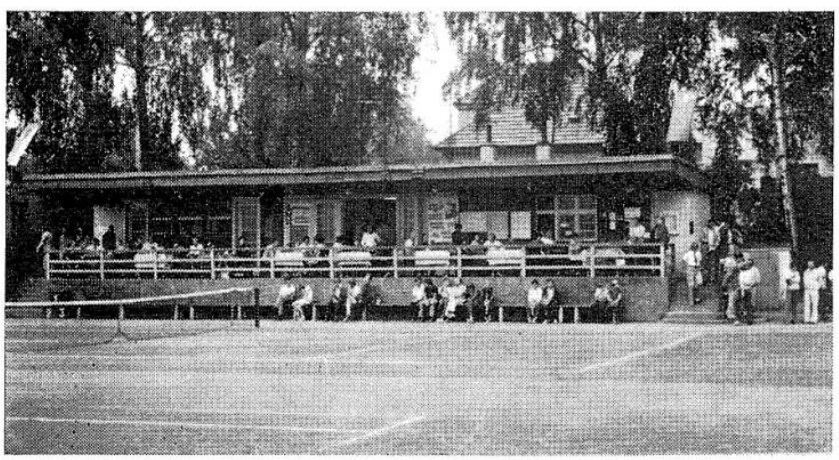
Finalová utkání dvouher staršího žactva:

John, Sl. VŠ Hr. Králové — Cestr, Sl. VŠ Praha 6 : 4 **5 : 6** 6 : 3
Vránová, SB Světlá n. Sáz. — Krafferová, Dukla Praha 6 : 3 6 : 1

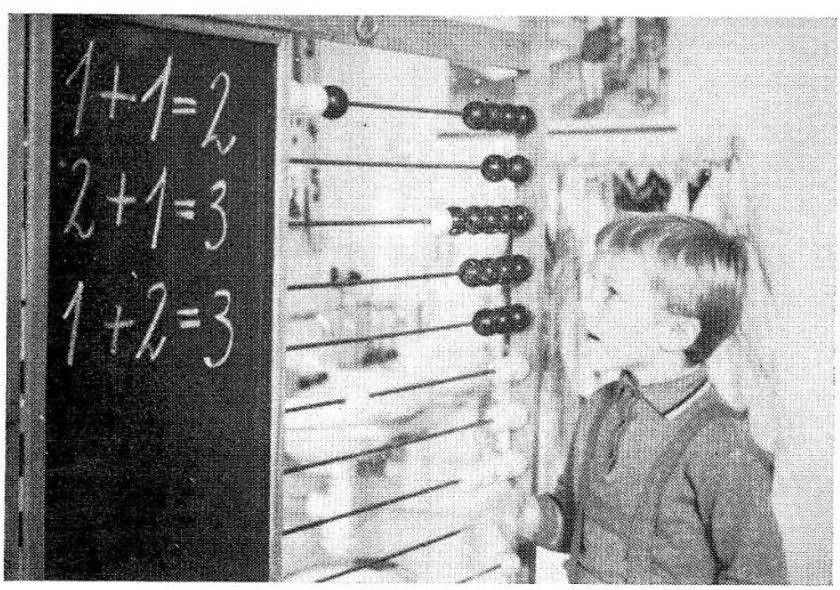
Pro nadměrný počet přihlášek staršího žactva bylo nuceno ředitelství turnaje upustit od rozehrání čtyřher starších žáků a žákyň. Ve čtyřhrách mladšího žactva byli všichni naši zástupci vyřazeni v 1. kolech. Pro úplnost uvádíme finalová utkání čtyřher mladšího žactva:

Pimek (CHZ Litvínov) + Vomáčka (Ml. Bol.) — Führer + Malík (NHKG Ostrava) 6 : 5 6 : 1
Brothánková + Hrnčířová (NHKG Ostrava) — Podolníková (TMS Pce) + Jadrníčková (Sp. Dejvice) 6 : 1 6 : 0

Kubelka

Novobydžovské tenisové kurty ve chvílích odpočinku

V letošním školním roce se prvňáčci učí matematice naposled postaru. Od škol. roku 1976—77 vstoupí do zajímavého světa množinové teorie.

Foto D. Výprachtický

Vážení soudruzi!

Žádáme Vás, abyste ve Vašem časopise několika řádky poděkovali za nás důchodce, bývalé zaměstnance národního podniku FEZKO Strakonice, panu Josefu Hlouškovi z Nového Bydžova, Dukelská 1127.

Jako účastníci zájezdu jsme přijeli do Nového Bydžova, kde jsme měli objednány noclehy v hotelu Lev. Jmenovaný J. Hlouška nás nejdříve velmi pozorně přivítal v recepci hotelu. Pak nám pomohl s ubytováním. Zabezpečil pro nás hezké ubytování. Většina z nás byla umístěna v 1. patře, což bylo vzhledem k našemu věku velmi výhodné. Dále se nabídl, že nás příští den provede po Vašem hezkém městě. Podle úmluvy přišel následující den a v krátkém čase, který nám před další cestou zbýval, nás nezištně seznámil s historií i současností města.

S takovou ochotou se při svých cestách nesetkáváme příliš často, a proto jmenovanému občanu Vašeho města upřímně děkujeme.

Za ROH Fezko: Uhlíková - Šrámek

Naší matriky

Text
Josef Trejbal
Foto
Jaroslav Prokop

Obloha!

Zlá válka ti ukradla modrojas
a bezbranné vnutila oheň a dým.
Raněna olovem, tolikrát plakalas
nad nelehkým údělem svým.

Válečný byznys, požehnán křížem víry,
nestoudně, bez zábran a strachu
rdousil tvůj vonný dech pachem síry,
zakletým do střelného prachu.

Mír dal rozkvést žlutí heřmánku
hvězdám na tvé nekonečné báni.
Lidé uléhali bez obav ke spánku
a svět se jim nořil v tiché zdání.

V míru jsi, obloho, něžná krasavice
s kobaltovou sukní pomněnek.
Budeme tě bránit, aby již nikdy více
tě nezneuctil válečný vztek.

DĚTI NAROZENÉ OD 8. 9. 1975

Monika Ficbauerová 8. 9. 1975, Nový Bydžov, Čs. armády 1440
Martin Rygl 20. 9. 1975, Nový Bydžov, Čs. armády 2
Rarek Slabý 25. 9. 1975, Nový Bydžov, Zábědov 84
Jana Stýblová 30. 9. 1975, Nový Bydžov, Dukelská 635
Pavlína Kubištová 8. 10. 1975, Nový Bydžov, Jablonského 520
Kristýna Lauterbachová 8. 10. 1975, Nový Bydžov, Gottwaldova 690
Pavel Louvar 14. 10. 1975, Nový Bydžov, Otmarka 337
Luboš Klofec 22. 10. 1975, Nový Bydžov, Marka Bydžovského 1151

SŇATKY UZAVŘENÉ V ODDACÍ SÍNI MěstNV

13. 9. 1975 — Vlastimil Kadava, Zachrašťany - Vysočany — Eva Šindlerová, Nový Bydžov
13. 9. 1975 — Vladimír Kopecký, České Heřmanice — Jiřina Záveská, Nový Bydžov
13. 9. 1975 — Zdeněk Bambas, Chlumec n. C. — Vladimíra Šůrová, Nový Bydžov
20. 9. 1975 — Milan Krivošík, Nymburk — Libuše Pospíšilová. Nový Bydžov
20. 9. 1975 — Otakar Klika, Praha 6 — Dana Kovalská, Nový Bydžov
20. 9. 1975 — Jiří Drobný, Starý Bydžov — Jaroslava Kracíková, Nový Bydžov
11. 10. 1975 — Josef Sejkora, Nový Bydžov — Emma Vršecká, Nový Bydžov
11. 10. 1975 — Miloslav Řeháček, Sběř - Velešice — Marie Břeská, Nový Bydžov
11. 10. 1975 — Miroslav Janeček, Smidary - Červeněves — Hana Panáčková, Nový Bydžov
25. 10. 1975 — Ing. Petr Brouček, N. Bydžov — Elena Bungyiová, Žiar nad Hronom

Z NAŠICH ŘAD ODEŠLI

20. 7. 1975 Jaroslav Bičiště, Nový Bydžov čp. 43 ve stáří 54 let
21. 7. 1975 Josef Rücker, Nový Bydžov 1597 ve stáří 76 let
21. 7. 1975 František Togner, Nový Bydžov čp. 1505 ve stáří 88 let
25. 7. 1975 Lidmila Kubištová, Nový Bydžov čp. 694 ve stáří 85 let
26. 7. 1975 Anna Vohlídková, Nový Bydžov čp. 1618 ve stáří 82 let
28. 7. 1975 Jan Mešejda, Nový Bydžov čp. 165 ve stáří 60 let
30. 7. 1975 Marie Antošová, Nový Bydžov čp. 1216 ve stáří 98 let (nejstarší obč.)
10. 8. 1975 Antonie Dovolová, Nový Bydžov 1561 ve stáří 71 let
9. 8. 1975 Václav Orel, Nový Bydžov - Chudonice čp. 192 ve stáří 64 let
11. 8. 1975 Otakar Weiss, Nový Bydžov čp. 1244 ve stáří 72 let
13. 8. 1975 Antonín Jindráček, Nový Bydžov čp. 1124 ve stáří 75 let
13. 8. 1975 Anna Sixtová, Nový Bydžov čp. 253 ve stáří 85 let
20. 8. 1975 Marie Poláková, Nový Bydžov - Chudonice čp. 18 ve stáří 86 let
20. 8. 1975 Františka Kosinová, Nový Bydžov čp. 1090 ve stáří 87 let
26. 8. 1975 František Vavruška, Nový Bydžov čp. 322
30. 8. 1975 Božena Svatoňová, Nový Bydžov - Metličany 1049
13. 9. 1975 Jaroslav Drábek, Nový Bydžov čp. 31
16. 9. 1975 Marie Němcová, Nový Bydžov čp. 1677
23. 9. 1975 Kateřina Kykalová, Nový Bydžov - Chudonice čp. 82
26. 9. 1975 Emilie Kryzánková, Nový Bydžov čp. 1135
28. 9. 1975 Josefa Jiravská, Nový Bydžov - Chudonice čp. 23
5. 10. 1975 Antonín Lhota, Nový Bydžov - Chudonice čp. 187
19. 10. 1975 Václav Špaček, Nový Bydžov čp. 1203
22. 10. 1975 Josef Panáček, Nový Bydžov čp. 1135
23. 10. 1975 Ludmila Dušková, Nový Bydžov čp. 1457
25. 10. 1975 Josef Kraus, Nový Bydžov čp. 696

Sokrates: Chovej se ke svým rodičům tak, jak chceš, aby se k tobě chovaly tvé děti.

Tuto rubriku připravujeme ve spolupráci s Věrou Slavíkovou, matrikářkou MěstNV.

TURISTÉ UKONČILI SEZÓNU

V říjnu ukončili novobydžovští turisté „cestou do neznáma" letošní turistickou činnost. Jejich sportovní sezóna byla opravdu bohatá. Pro své členy uspořádali celou řadu jednodenních i vícedenních cest. Každý, kdo by se domníval, že si turisté jezdí jen na výlety, byl by na velkém omylu. Stejně jako fotbalisté hrají kopanou a tenisté se ohánějí raketou, turisté konají pěší putování, která jsou zpravidla velmi náročná a obtížná. Každá cesta představuje přibližně dvacet „poctivě odšlapaných" kilometrů v zájmu zdraví a poznání krás. Jízda autobusem umožňuje pouze přesun do prostoru, kde se vlastní turistická činnost koná.

Díky pečlivě připravenému celoročnímu plánu poznali mnozí naši občané, holdující tomuto nádhernému opojení z dálek, různá místa, často opomíjená, jako např. Lužické hory, Drahanskou vrchovinu, romantické údolí řeky Metuje a další. Na čtyřdenní cestě se seznámili s oblastí Českého Švýcarska včetně Tiských stěn, Jetřichovických skal a Tokáně. Jednodenní odbočení do Míšně v Německé demokratické republice spojené s návštěvou manufaktury na porculán, nadchlo všechny účastníky. Desetidenní cesta po NDR umožnila čtyřiceti turistům seznámit se s velkou částí území našich severních sousedů. Navíc byla významným činem internacionálním. Návštěva koncentračních táborů v Sachsenhausenu, Rawensbrücku a Buchenwaldu a položení kytic u památníků našich umučených vězňů i u pamětní desky Ernsta Thälmanna na buchenwaldském krematoriu připomněla našim turistům nesmírné krutosti nacismu.

Cvičitelský sbor turistického odboru kladně zhodnotil letošní činnost a současně připravil plán akcí na příští rok. Jeho důležitou součástí budou zimní kursy cvičitelů turistiky, které zejména potřebuje tábor Plátěná osada. Letos se v tomto táboře vystřídalo dvě stě padesát spokojených dětí. Odbor turistiky připravuje pro příští rok další vylepšení tábora.

PhMr. Mirko Petrovič

Červený kohout na střeše novobydžovského mlýna

Tak jako vždy, i v pátek 3. října 1975, žili občané našeho města svými starostmi, věnovali se své práci. Mnozí se připravovali na dvoudenní odpočinek, který plánovali podle svých potřeb a zálib. Podobné úmysly měli jistě i příslušníci požárního sboru. Klidnou pohodu však přerušil zvuk sirény, ohlašující požár. Ještě varovný tón nedozněl a již se první požárníci sbíhají k požární zbrojnici. Informují se krátce o místě požáru a okamžitě vyjíždí vůz s osádkou k místu požáru. Tentokrát dravý živel postihl přímo naše město. Hoří mlýn, objekt, kde je mnoho hořlavin, dřevěných konstrukcí i nebezpečného prachu, který hrozí výbuchem. Požárem jsou však ohroženy i další objekty, zejména závodu Jablonecké sklárny. Je proto nutno jednat rychle, ne však ukvapeně, neboť každé nesprávné rozhodnutí může mít za následek zvětšení škod i ztráty na lidských životech. Po provedeném průzkumu dopadají první proudy vody na nezasažené části objektu. Ještě neskončily přípravné práce osádky prvního vozu a již přijíždějí vozy další. Požár je však takového rozsahu, že samotní bydžovští požárníci nemohou stačit na jeho likvidaci. Zajišťují si proto další pomoc. Mezi prvními jsou požárníci z Jabloneckých skláren, kteří se obětavě zapojují do boje s ohněm. Musí však při tom chránit i svůj závod. Jsou povolávány další jednotky, které se v krátké době dostavují ze Sloupna, Skřivan a Chlumce. Při zásahu je však nutná i speciální technika zejména protiplynová, protože zasahujícím požárníkům hrozí nebezpečí otravy. Je proto vyrozuměn Krajský veřejný požární útvar, který se během půl hodiny dostavuje k požáru. Zasahujícím jednotkám se podařilo zamezit rozšíření požáru.

O tom, že všichni požárníci provedli práci dobře, svědčí slova z dopisu ředitele Zemědělského nákupního a zásobovacího podniku: „Je to poprvé, kdy se podařilo zachránit takovýto objekt. Zpravidla dojde ke zničení celého objektu."

Každý ze zúčastněných požárníků odvedl veliký díl práce ve ztížených podmínkách za značného zakouření a nebezpečí zřícení konstrukcí. Někteří z nich byli promočení, jako když je vytáhne z vody. A přesto se snažili zachránit co nejvíce. Provedenou lokalizací požáru však činnost požárníků neskončila, byla to první etapa celé akce. Požár musel být úplně uhašen. Tato práce trvala až do večerních hodin druhého dne. Ani potom však nemohli požárníci odejít domů. Bylo nutné dát do pořádku techniku, vybavit vozy novými hadicemi, doplnit pohonné hmoty, aby případný další požár nezastihl požárníky nepřipravené. Hovoříme-li o dobré práci požárního sboru, je třeba se zmínit i o dobré spolupráci s příslušníky Obvodního oddělení VB Nový Bydžov, kteří zajišťovali pořádek na požářišti. Zajistili tím plynulost celé záchranné akce.

Zatímco zásahové jednotky prováděly likvidaci požáru, pracoval již štáb vyšetřovací skupiny na zjištění příčiny požáru. I tu se podařilo nakonec zjistit — šlo o zadřené ložisko dopravního šneku. Tak bydžovští požárníci opět potvrdili svoji dobrou připravenost k ochraně našeho společného majetku. Rada MěstNV v Novém Bydžově a ředitel podniku ZNZP jim vyjádřili své uznání děkovným dopisem. Škoda, že se objevila i nevhodná kritika, ba i pomluvy z úst některých neobjektivních občanů města. Všichni bychom si měli uvědomit, že práce požárníků je vykonávána v jejich volném čase a že u požáru mlýna pracovali někteří z nich téměř 30 hodin ve dnech pracovního klidu.

O správnosti zásahu svědčí uchráněné hodnoty, které dosahují téměř tři čtvrtě miliónu korun. Zjištěná škoda představuje částku necelých 150 tisíc Kčs.

mjr. František Skalický

ZE ZÁPISNÍKU VB V NOVÉM BYDŽOVĚ

Pro přečin příživnictví a proti pracovní kázni je vyšetřován A. P. Bezdůvodně přestal docházet do zaměstnání ZAZ N. Bydžov. Prostředky k obživě si opatřoval z peněz, které si vypůjčoval od známých, ale nevracel je.

Pro přečin proti pracovní kázni je vyšetřován M. N., který bezdůvodně začal vynechávat pracovní směny v závodě Kovoplast v N. Bydžově. V minulosti byl pro tento přečin již trestán.

Orgány VB N. Bydžov byli vyšetřováni čtyři mladíci, kteří po dobu měsíce července a srpna chytali bez povolení na rybníku „Huryšáku" ryby. Bylo zjištěno, že nachytali nejméně 26 kaprů. Tímto jednáním se dopustili přečinu pytláctví.

Dne 9. 10. 1975 v restauraci Tatra bezdůvodně fyzicky napadl J. M. občana, kterému způsobil zranění s pracovní nechopností 13 dnů. J. M. je stíhán pro trestný čin ublížení na zdraví.

NOVOBYDŽOVSKÝ ZPRAVODAJ. - Vydává Městské kulturní středisko v Novém Bydžově nepravidelně čtyřikrát do roka. Řídí redakční rada, odpovědný redaktor Josef Trejbal. Povoleno odborem kultury ONV v Hradci Králové pod čj. 2118/72. Tiskne VČT, n. p., provoz 14 Nový Bydžov. Náklad 1700 výtisků.

Uzávěrka příštího čísla Zpravodaje je 31. ledna 1976.